

7. Napirendi pont:

Előterjesztés a Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde Bereki Csalogató Pedagógiai Programjának jóváhagyására.

ELŐTERJESZTÉS

a Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde Bereki Csalogató Pedagógiai Programjának jóváhagyására

Tisztelt Képviselő-testület!

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 26. § (1) bekezdése értelmében *a nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.*

Az Nkt. 83. § (2) bekezdés g) pontja szerint *a fenntartó jóváhagyja a köznevelési intézmény SZMSZ-ét, pedagógiai programját, éves munkatervét, pedagógus-továbbképzési intézményi programját, tantárgyfelosztását, és ezen bekezdés h) pontja értelmében értékeli a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programjában meghatározott feladatok végrehajtását, a pedagógiai-szakmai munka eredményességét.*

Az Nkt. 85. § (1a) bekezdésében foglaltak szerint *a fenntartó a köznevelési intézmény pedagógiai programjának, éves munkatervének, valamint SZMSZ-ének jóváhagyásáról az igazgató általi felterjesztést követő harminc napon belül dönt.*

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 6. § (1) bekezdése értelmében *az óvoda az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján pedagógiai programot készít, vagy az ily módon készített pedagógiai programok közül választ. A Rendelet 6. § (2) bekezdése szerint az óvoda pedagógiai programja meghatározza*

- a) az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- b) azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez,
- c) a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- d) a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,
- e) a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,
- f) nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvoda esetén a nemzetiség óvodai nevelésének és nemzetiség iskolai nevelés-oktatás irányelve alapján a nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatokat,
- g) az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket,
- h) a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- i) a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.

Szendreiné Kürti Judit a Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde intézményvezetője megküldte az Önkormányzat, mint fenntartó részére a pedagógiai programot, amely a jogszabályváltozásoknak és az aktuális programoknak megfelelően került módosításra. A Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde Bereki Csalogató Pedagógiai Programja az előterjesztés mellékletét képezi.

Kérjük a tisztelt Képviselő-testületet az előterjesztés megtárgyalására és az alábbi határozati javaslat elfogadására.

Az előterjesztés nyílt testületi ülésen kerül megtárgyalásra.
Az elfogadás módja: egyszerű szótöbbség.

Határozati javaslat:

**Berekfürdő Községi Önkormányzat Képviselő-testületének
____/2025.(__.__) önkormányzati határozata**

a Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde Bereki Csalogató Pedagógiai Programjának jóváhagyásáról.

Berekfürdő Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdésében, illetve a 85. § (1a) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde Bereki Csalogató Pedagógiai Programját jóváhagyja.

Erről értesülnek:

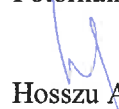
- 1) Szendreiné Kürti Judit intézményvezető**
- 2) Hosszu András polgármester**
- 3) Képviselő-testület tagjai**
- 4) Potornainé Szűcs Katalin aljegyző**
- 5) Kunmadarasi Közös Önkormányzati Hivatal Berekfürdői Kirendeltsége**

Berekfürdő, 2025. szeptember 23.

Előterjesztést készítette:

Potornainé Szűcs Katalin aljegyző

Előterjesztést jóváhagyta:

Hosszu András polgármester

Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde

BEREKI CSALOGATÓ Pedagógiai Program

2025

Intézmény OM - azonosítója: 201914	Készítette: ...Szendreiné Kürti Judit... Óvodaigazgató P.H <i>az Nkt. 26. § (1) bekezdése szerint a</i> nevelőtestület bevonásával
Legitimációs eljárás	
<i>A Pedagógiai Programot 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) a) bekezdése alapján az óvoda szakmai munkaközössége a jogszabály által ráruházott hatáskörében véleményezte szakmai javaslatait megtette.</i> ..... A szakmai munkaközösség(ek) nevében	<i>Az Nkt. 72. § (5) a) bekezdése alapján a pedagógiai programot a <u>Szülői Szervezet megismerte</u> és támogatja annak megvalósítását.</i> ..... Szülői Szervezet elnöke Továbbá A <u>nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak</u> a pedagógiai program tartalmáról a <u>tájékoztatást megkapták</u> ..... Nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak nevében

A nevelőtestület a helyi egészségfejlesztési programot az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el, valamint a diabéteszes gyermekek és a fokozott kockázatú allergiás gyermekek ellátásához kapcsolódó teendők rögzítéséhez beszerezte az iskola-egészségügyi szolgálat támogató véleményét. ..... iskola-egészségügyi szolgálat vezetője/orvos (név) P.H.	
..... iskola-egészségügyi szolgálat/orvos (név) P.H.	..... iskola-egészségügyi szolgálat/orvos (név) P.H.
<i>Az Nkt. 26. § (1) bekezdése és 83. § 2) g) pontja által felhatalmazva, a(z) -..... Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó a ...../2025. (.....) KKB. számú határozatával jóváhagyta.</i> ..... A fenntartó képviselőjében P.H.	

A dokumentum jellege a Nkt. 26. § (1) bekezdése és a 20/2012. EMMI rendelet 82. § (1) és (3) bekezdése alapján: Nyilvános Megtalálható: www.....	Érvényes és hatályos: A kihirdetés napjától visszavonásig
Verziószám: ..../2025.	Készült: .....eredeti példányban Iktatószám: .....

Az óvodai programot az óvoda nevelőtestülete készítette 1999-ben.

Fagyal Sándorné Óvodavezető

Kürti Judit Óvodapedagógus

Nagy Attiláné Óvodapedagógus

Ressely Tivadarné Óvodapedagógus

Az óvodai programot módosította 2004-ben

Cseppentő Lajosné Óvodapedagógus

Kürti Judit Óvodavezető

Nagy Attiláné Óvodapedagógus

Tolvajné Nagy Marianna Óvodapedagógus

Az óvodai programot módosította 2010-ben

Cseppentő Lajosné Óvodapedagógus

Nagy Attiláné Óvodapedagógus

Kürti Judit Óvodavezető

Az óvodai programot módosította 2013-ban

Cseppentő Lajosné Óvodapedagógus

Nagy Attiláné Óvodapedagógus

Szendreiné Kürti Judit Óvodavezető

Az óvodai programot módosította 2019-ben

Kálmán Imréné Óvodapedagógus

Nagy Attiláné Óvodapedagógus

Szendreiné Kürti Judit Óvodavezető

A pedagógiai programot módosította 2025-ben:

Nagy Attiláné Óvodapedagógus

Schmotzerné Varga Erika Óvodapedagógus

Szendreiné Kürti Judit Intézményvezető

Mottó:

„Száz év múlva nem számít majd, milyen autóval jártunk, milyen házban laktunk és mennyi pénz volt a bankszámlákon –e világ lehet, hogy más lesz, mert fontos voltam egy gyermek szemében”

(Josh MacDowell)

Tartalomjegyzék

Bevezető

1.A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata

2. Helyzetelemzés

2.1 Település bemutatása, földrajzi helyzete története

2.2 Óvodánk jellemzői

2.3 Az óvoda természeti és társadalmi környezete

3.Az óvodai élet megszervezésének elvei

3.1 Személyi feltételek

3.2 Tárgyi feltételek

3.3 Az óvodai élet megszervezése

4. Nevelési program

4.1 Az óvodai nevelés alapelvei, értékei, célkitűzései

4.1.1 Az óvodai nevelés alapelvei

4.1.2 Az óvodai nevelés értékei, célkitűzései

4.2 Az óvodai nevelés általános feladatai

4.2.1 Az egészséges életmód alakítása

4.2.2 Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

4.2.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés megvalósítása

4.3 Játék

4.4 Verselés, mesélés

4.5 Ének ,zene, népi játék, tánc

4.6 Rajzolás, festés, mintázás kézi munka

4.7 Mindennapi mozgás

4.8 Külső világ tevékeny megismerése

4.9 Külső világ ,mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

5. Munka jellegű tevékenységek

6. Tevékenységben megvalósuló tanulás

7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődésüket segítő feladatok

8. Gyermekevételemmel összefüggő pedagógiai feladatok, tevékenységek

9. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő feladatok, tevékenységek.

10. A szülő, a gyermek a pedagógus együttműködésének formái,- az óvoda kapcsolatai

11. A gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése

12. Boldogságóra program

13. A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

Mellékletek

Legitimáció

Bevezető

Programunkat az óvodai nevelés országos alapprogramja alapján fogalmaztuk meg beépítve addigi gyakorlatunkat, értékeinket, hagyományainkat.

Óvodai nevelésünket a helyi adottságoknak a gyermekek, szülők igényeinek figyelembe vételével alakítottuk ki. Nevelési program megírása és bevezetése óta jelentős változások történtek, de az akkor megfogalmazott célokat, feladatokat ma is vállaljuk, s egyre aktuálisabbnak gondoljuk.

A Pedagógiai Program jelenlegi módosításának elsődleges oka a 77/2025.(IV.15) Korm. rendelet alapján változott a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete, vagyis az ÓNOAP.

A napjainkban világszerte zajló gyors változások erősítik bennünk annak a fontosságát, hogy gyermekeinkben felébresszük a tanulás iránti vágyat, amely végig kíséri őket egész életük során. Ebben a megváltozott világban fel kell készítsük a gyermekeket a belsőleg motivált tanulásra. Összetett gondolkodásra, kreativitásra, ötletességre, problémaérzékenységre van szükség ahhoz alkalmazkodni, élni tudjunk s hogy érzékenyek maradjunk saját közösségünk, országunk és környezetünk problémái iránt.

***„Haladni csak úgy lehet, hogy míg egyik lábunkkal előre lépünk,
a másikat a helyén hagyjuk”***

/Eötvös József/

Családias, nyitott, érzelmi biztonságra épülő óvodai élet megszervezését tűztük ki célul, amit esztétikus környezetben, anyás beszoktatással, folyamatos napirenddel, érdekes, változatos, komplex tevékenységek által, kevés kötöttséget tartalmazó heti renddel szeretnénk megvalósítani. Szeretnénk, ha gyermekeink minden kényszer nélkül, optimálisan fejlődnének. Mivel a gyermek fő tevékenysége a *játék*, az abban rejlő lehetőségeket használjuk ki a fejlesztésükre. Nevelőmunkánkban támaszkodunk a számunkra adott természeti környezetre, erre építve dolgoztuk ki feladatainkat. A környezettel való ismerkedés, nevelésünk egészében érvényesül, áthatja az óvodai életet. Bízunk abban, hogy a hozzánk járó gyermekeknek életre szóló élményeket és ismereteket nyújtunk, és megalapozzuk azokat a képességekkel, melyekre szükségük lesz az iskolába történő sikeres beilleszkedésük és a tanulás során, valamint a gyorsan változó világunkban.

Móricz Zsigmond 1932 márciusában a bereki gyógyvízről leírt szavaival szeretnénk útjára bocsátani programunkat:

***„Ömlik az aranyfolyam a föld áldott mélyéből a karcagi pusztán, és elfolyik,
elmegy az árkon a semmibe..... Majd a szebb jövőben másképp lesz ez is.
Ha mi nem, fiaink majd okosabbak lesznek.”***

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm.rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól (a KÖÖ és a GÓ intézmények részére)
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 419/2024.(XII.23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)
- Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- A Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde hatályos Alapító Okirata
- A Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde nevelőtestületi határozatai

Az óvoda működési és szakmai tevékenységét meghatározó útmutatások (Oktatási Hivatal):

- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_ig_enyu_gyermekek_ovodai_nevelésének_irányelve.docx
- Szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekeket, tanulókat az óvodai és iskolai nevelésük-oktatásuk során megillető különleges bánásmóddhoz; a fejlesztő pedagógiai ellátás gyógypedagógiai tartalmaira; a pedagógiai segítség céljaira, feladataira és módszereire; valamint a BTMN tanulói jogokhoz kapcsolódó joghasználatra

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/BTMN_szakmai_ajanlas.pdf

- A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek köznevelési ellátásának irányelve
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok/tartos_gyogykezeles_szakmai_iranyelv
- A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/nemzetisegi_iranyelvek/Nemzetisegi_iranyelv_alt.docx
- Összevont Önértékelési kézikönyv, Nyolcadik, javított kiadás
https://www.oktatas.hu/kiadvanyok/onertekelesi_kezikonyvek
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Hetedik, módosított változat (2025. évi eljárás)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/altalanos_utmutato.pdf
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Nyolcadik, módosított változat (2026. évi eljárás)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2026/altalanos_utmutato_2026.pdf
- Kiegészítő Útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. dokumentumhoz (2025. évi eljárás)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/ovodai_neveles_kiegeszito_utmutato.pdf
- Kiegészítő Útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. dokumentumhoz (2026. évi eljárás)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2026/ovodai_neveles_kiegeszito_utmutato_2026.pdf

AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Az intézmény hivatalos elnevezése: Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde

Az intézmény címe és elérhetősége: 5309 Berekfürdő, Fürdő u. 9.

Telefon: 59/319-116

Email cím: berekovi@gmail.com

Az intézmény fenntartója: Berekfürdő Községi Önkormányzat

Címe: 5309 Berekfürdő Berek tér 15

Az alapító okirat száma, kelte: 237/2012.sz (XII.17.)sz. határozat alapján

2013.01.01 lépett hatályba

A program megnevezése: Bereki csalogató

Az intézmény vezetője: Szendreiné Kürti Judit

A programot benyújtja: Szendreiné Kürti Judit

A Pedagógiai Program

- Alkotója az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával
- Jóváhagyta: az intézmény fenntartója

Törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk

- A nevelés és fejlesztés magyar nyelven folyik
- A hitoktatás a törvényi előírásoknak megfelelően - évente a szülői igényekre alapozva – biztosított

1. A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata

A nevelői közösség a pedagógiai programot minden évben, illetve a jogszabályi változások alkalmával felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja azt. A módosítás szükséges akkor is, amikor a nevelés folyamata megkívánja a belső átalakítást, átértékelést.

Az óvoda pedagógiai programjának módosítását – indoklás mellett – kezdeményezheti az óvodavezető, egyes munkaközösségek.

A módosítási javaslatot és annak részletes indoklását az intézményvezető köteles 30 napon belül a nevelőtestület elé terjeszteni.

A nevelőtestület többségi határozattal (a jelenlévők 50%-a + 1 fő) dönt a javaslatról.

Amennyiben a nevelőtestület a módosítás mellett dönt, az óvodavezető a döntés után 10 napon belül köteles a módosítási kérelmet a fenntartónak felterjeszteni.

A Csicsergő Óvoda pedagógiai programjának érvényessége: visszavonásig

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

A dokumentumot az óvoda székhelyén, a folyosón, az irodában lehet elolvasni.

2. HELYZETELEMZÉS

2.1 Település bemutatása, földrajzi helyzete története

Községünk Jász-Nagykun-Szolnok megyében, Karcag és Kunmadaras szomszédságában fekvő település. Berekfürdő jellegzetességét meleg vizű gyógyforrása s az ennek következtében létesült fürdő adja meg, s egyben biztosítja számára, hogy híre van és országszerte is mindinkább ismertté válik. Előttörténete rövid, időben 1920-tól számítható. Ekkor még csak 5 tanyából állt, kb. 35 lakossal, vendégmarasztaló sártenger közepén. Pávai Vajna Ferenc geológus az Alföldön feltételezett szénhidrogén lelőhelyek után kutatva 1928. január 24-én, óriási robajjal felszínre törő forrásvizet és gázt talált. A község azonban 1945-ig nem fejlődött, nem változott.

1948-57 között a földosztással indult meg az építkezés és gyorsult fel az üveggyárlétrehozásával, a dolgozóknak épített 75-80 lakással. A lakosság óvoda építését igényelte, ami 1961-ben megnyílt, egyetlen csoporttal. 1970-ben hozzáépítéssel 2 csoportos lett, saját konyhát üzemeltetett.

2.2 Óvodánk jellemzői- fejlődése

Óvodánk a falu egyetlen kétszobás óvodája.

Az óvoda az általános iskolához és vele együtt Karcaghoz tartozott, majd az óvodák körzetesítésével a karcagi Rákóczi Óvoda tagóvodája volt 1992 végéig.

1993. január 1-től, a község önállóvá válásával önálló intézményként működött.

1995. szeptember 1-től az iskolával összevont intézményként működött az önkormányzat fenntartásában.

2013. január 1-től a közoktatás változásainak hatására újra önálló intézményként működik az óvoda.

2022-ben mini bölcsődei szolgáltatással bővült óvodánk, így óvoda-bölcsőde intézményként működünk immár harmadik éve.

Falusi gyermekeket nevelünk, óvodánk 40 férő hellyel rendelkezik. Gyermekeink nagy részben a falu lakói, de a környező településekről /Kunmadaras, Karcag/ is érkeznek hozzánk gyermekek, szívesen választva családi hangulatú óvodánkat.

Saját készítésű programunk, a **Bereki Csalogató** kiemelt feladatként kezeli a környezet megszerettetését, komplex élmények biztosításával a gyermek és a természet közötti pozitív érzelmi kötődés kialakítását.

Arra törekszünk, hogy környezeti nevelésünk pedagógiai folyamata elindítson gyermekeinkben egy olyan szemléletet, amelyet majdan életvitelként is választanak. Ebben erősítettek meg bennünket az Óvodai nevelés országos alapprogramjában leírtak is, miszerint: „A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.”

Az élőlényekhez, környezetükhöz való pozitív viszony alapjainak lerakását már itt óvodás korban el kell kezdeni. A környezettudatos magatartás kialakítását nem múló divatként éljük

meg, minden nap teszünk érte. A kisebbek megfigyelik a fákat, madarakat, megetetik a halakat, a nagyobbak azonban már komolyabb problémákra is választ keresnek. Pl: Hogyan lehet a vízzel, energiával észszerűen takarékoskodni, miért jó ha szelektíven gyűjtjük a hulladékot. Mindezen témák feldolgozásához a projektpedagógia módszerét alkalmazzuk, amely a gyermeket teljes emberként kezeli, érzelmi, értelmi, motorikus adottságait is figyelembe véve kívánja megszólítani, lehetőséget adva ezzel a kíváncsiságból fakadó céltudatos tevékenységre. A projekt az óvodai nevelés sajátosságaira épül, gyermek központúságot biztosít, a gyermeki sajátosságot figyelembe vevő, az adódó helyzetek kihasználhatóságára épülő élményszerű élethelyzeteket feldolgozó tevékenység. Jelen van a humor, jókedv, valamint a cselekedtetés a találgatás lehetősége, a tévedés szabadsága. A csoportszobában létrehozott jelképes és ténylegesen kialakított terek lehetőséget adnak a tevékenykedő gyermekek szorosabb együttműködésére, kommunikációra, egyezkedésre, összedolgozásra.

Ezekben az élethelyzetekben szavaknál fontosabb a tapasztalás, az élmény átélése. Bízunk abban, hogy gyermekeink számára az óvodai életük teljes egészét átható tevékenységeken keresztül szép emlékeket, az iskolakezdéshez elengedhetetlenül szükséges készség és képességeket, további életükhöz pedig használható útravalókat tudunk adni.

2.3 Megvalósítási hely Az óvoda természeti és társadalmi környezete

Családi házas, zöldövezeti környezetben, helyezkedik el az óvoda. A lakosság száma mintegy 1350 fő, amely az elmúlt években folyamatosan nőtt.

Az elmúlt években megindult Kunmadarásról és Karcagról a „kiköltözés” ami egy új kis falurészt hozott létre a település külső részén. Berekfürdő üdülő település nyári időszakban felduzzad a lakosság száma, mely a nyári időszak vége tértével újra csendessé válik. Sok házat csak nyaralónak használnak lakóik. Ezek a házak az év nagy részében üresen állnak, fás, bokros ritkán háborgatott környezetünk jó élő helyet biztosít sokféle madárnak, rágcsálónak. A fürdő felhasznált vize és a kiömlő forrásvíz különböző vizes élőhelyeket táplál, melyek télen sem fagynak be. Ültetett erdői, erdősávok, legelők, csatornák, erdei tanösvény teszik környezetét hangulatossá. Jellegzetes mikroklímájának köszönhetően, néhány költöző madár télen is itt marad.

A községben egy iskola, orvosi rendelő, posta, művelődési ház, néhány élelmiszerbolt, vendéglátó egységek, szállodák, Camping, 2 templom, víztisztító mű, termál- és strandfürdő működik. A környezetünkbe még 5 tanya is tartozik, ahonnan régebben autóbusszal jártak a gyermekek az óvodába ez azonban ma már nem jellemző. A község jelenleg a fürdője miatt egyre népszerűbb, látogatott, ismert nyaralóhely, időszakosan óriásira felduzzadt lélekszámmal.

II. PROGRAMUNK KÜLDETÉSE -FILOZOFIÁJA

A program a 3-7 éves korú gyermekek fejlődésének támogatását és személyiségük fejlesztését vállalja fel. Pedagógiai Programunk támogatja a gyermekek azon jogát, hogy életkoruknak és érdeklődési körüknek megfelelő tevékenységben vegyenek részt.

A napjainkban világszerte zajló gyors változások erősítik bennünk annak a fontosságát, hogy gyermekeinkben felébresszük a tanulás iránti vágyat, amely végig kíséri őket egész életük során. Annak érdekében, hogy felkészítsük a gyermekeket a belsőleg motivált tanulásra, helyi Pedagógiai Programunk igyekszik megalapozni a jelenkor és a jövő kihívásaihoz elengedhetetlen attitűdöket, készségeket és képességeket.

Mit értünk a XXI. század kihívásán?

- a megváltozott gyermeket,
- megváltozott tanulási környezetet,
- harcot az esélyegyenlőtlenség ellen,
- a gyermekek közötti különbségek figyelembevételét,
- új típusú pedagógust,
- új eszközöket, módszereket, eljárásokat, struktúrákat,
- a szülőt, mint partnert,
- új típusú vezetőt,
- a másság tiszteletét.

Pedagógiai Programunk felismeri, értékeli és bátorítja a gyorsan változó időhöz való alkalmazkodáshoz szükséges tulajdonságok kialakulását, mint például:

- szembesülni a változással és előidézni azt;
- kritikusan gondolkodni és döntéseket hozni;
- rátalálni a problémákra és megoldani őket;
- kreatívnak, fantázia dúsnak és ötletesnek lenni;
- érzékenynek lenni saját közösségünk, országunk és környezetünk problémái iránt.

Pedagógiai Programunk épít arra, hogy a család a szocializáció elsődleges színtere, figyelembe veszi a gyermekek egyéni igényeit, és tiszteletben tartja a kulturális sokféleséget különös hangsúlyt helyezve:

- az élmények individualizálására,
- arra, hogy tervezett foglalkozások keretében segítse a gyermekeket döntéseik meghozásában,
- a család részvételére az óvodai nevelésben.

A gyermekhez, mint egyedi, mással nem helyettesíthető individuumokhoz és szociális lényekhez az életkori sajátosságok és az egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelít. A feltételrendszer a tevékenységek tudatos befolyásolásával segíti a személyiség kibontakozását, tekintettel az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, nembeli, érzékszervi különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Óvodánkban kiemelten fontos érték a gyermek és a természet közötti pozitív érzelmi kötődés, természetszeretet kialakítása, a tiszta esztétikus környezet, a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása.

III. GYERMEKKÉP-ÓVODAKÉP-CÉLJAINK

4.1 Az óvoda nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

4.1.1 Az óvodai nevelés alapelvei

Óvodai nevelésünk pedagógiai alapelveinek meghatározásánál az alábbi szempontokat érvényesítjük, melyeket az Alapprogram is megfogalmaz.

- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.
- A gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Gyermekeképünk alapelvei

- Az ember szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- Fejlődő személyiség.
- Fejlődését genetikai adottság, az érés sajátos folyamata, a környezeti hatások együttesen határozzák meg.
- Egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.
- A gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Óvodaképünk alapelvei

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, így óvodánk a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Óvodaképünket alakítja az is, hogy milyen családokból érkeznek a gyermekek.

- Óvodánk mint intézmény egy komplex rendszer, amelynek minden összetevője kölcsönhatásban működik. A koncepciók a teljes rendszert érintik. A befogadó nevelés, mint elv, meghatározza az óvoda kapcsolatainak alakítását, a családoktól az iskolával való együttműködésig.
- Az óvoda óvó-védő, szociális, elfogadó, testi-érzelmi biztonságot nyújtó, nevelő-személyiségfejlesztő feladatot lát el. Óvodánkban a gyermeket különleges védelem illeti meg.
- Programunkkal biztosítani szeretnénk olyan tevékenységi rendszer kiépülését, melyben az élmények hatása dominál.
- A gyermekek számára legfőbb modell a felnőtt, akinek tevékenysége, beszéde, viselkedése példaértékű. Az óvodában folyó nevelőmunka során a feladat mindig az óvónőé, a kisgyermeké a lehetőség.
- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezz.
- Az óvodai nevelésünkben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Intézményünk tevékenységrendszerével nyitottabbá teszi a gyermekeket a világra, és segíti környezettudatos magatartásuk alakulását. Olyan nemzedéket szeretnénk nevelni, akik az egészséges életmódot, a természetvédelmet, a kulturált viselkedést életmódként választják.

4.1.2 Az óvodai nevelés értékei, célkitűzései

Minden óvodának van rövidebb-hosszabb története, mely meghatározza önazonosságát, így óvodánk történetének ismerete, a családokkal való megismertetése, a hagyományok kiépítése, ápolása, megőrzése nagyon fontos nevelési feladatunk.

Gyermekeképünk célkitűzései

- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó legyen, így biztosítva a gyermekek számára, hogy:
- egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljenek, meglévő hátrányaik csökkenjenek.
- Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- Egy olyan befogadó miliőt teremtünk meg számára, ahol gyermeké a legteljesebben tud kibontakozni: ahol szeretik, ahol személyes példák és közvetlen megtapasztalás által ismeri meg az emberi értékeket.

Amit el szeretnénk érni (a fejlődés jellemzői az óvodáskor végére):

- A gyermek legyen boldog, önálló és kiegyensúlyozott, viselkedése igazodjon az emberi együttélés szempontjából lényeges szabályokhoz.
- Legfőbb élményforrása a játék legyen, amely a személyiségfejlesztés színtere, a tanulás és a készség-, képességfejlesztés leghatékonyabb módja.
- Legyen érdeklődő, fogékony az új ismeretek iránt.
- Szeresse a mozgást, felnőtt korára váljon életformájává az egészséges életmód.

- Kötődjön a természethez, tisztelje és bátran alakítsa környezetét, a világot anélkül, hogy kárt okozna benne, tudjon rácsodálkozni, felfedezni azt.
- Legyen büszke magyarságára, ismerje meg népének kultúráját, hagyományait.

Óvodaképünk célkitűzései:

- Egy olyan óvodát alakítunk ki, mely:
- Gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről.
- Érzelmi biztonságot nyújt, derűs, szeretetteljes óvodai légkört teremt.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységek megvalósulását biztosítja, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető szabad játéokra.
- Óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődését elősegítjük.
- A hátrányokat csökkentjük, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- Gazdag környezetvédelmi, természetvédelmi, természetismereti tapasztalatokat közvetítünk.
- Környezeti adottságainkból adódóan óvodánk felvállalja a gyermekek vízhez szoktatását a tanköteles korcsoportban.

IV.A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszer, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja a hozzánk járó gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Humán erőforrás

Óvodánk állandó dolgozóinak létszáma: 5fő

Intézményvezető: 1 fő

Óvodapedagógus: 2 fő

Dajka: 2 fő

1 fő logopédus, 1fő testnevelő tanár /vízhez szoktatás végzi/ óraadóként dolgozik az óvodában.

1 fő gyógypedagógus /SNI gyermekek/, 1 fő fejlesztő pedagógus /BTMN gyermekek/ fejlesztését végzik, óraadóként dolgoznak az óvodában a fejlesztésre szoruló gyermekek számának függvényében.

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész idejében szükséges, állandó és folyamatos. Az óvodapedagógus és a nem pedagógus munkatársak összehangolt munkájukkal járulnak hozzá az óvodai munka eredményességéhez.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozásokat óvodapedagógus irányítja; ugyanakkor, ha reggel 7.30 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét a nevelő oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott pedagógiai asszisztens, vagy dajka munkatársak is elláthatják. ***Gyermek felügyelete: a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás, az óvodába történő belépéstől az óvoda jogszerű elhagyásáig terjedő időben, továbbá a pedagógiai program részeként kötelező, az intézményen kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt.***

Elvárások az óvodapedagógus felé:

- A törvényben meghatározott óvodapedagógus felsőfokú szakirányú végzettség.
- Az óvodai nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, minden tevékenységet ő irányít, minden helyzetben: csoportszobában, udvaron, óvodán kívüli programok szervezésében.
- Segítő, támogató, elfogadó attitűd.
- Környezettudatos szemlélet.
- Az ismeretanyag csoportra, gyermekekre lebontott tudatos, tervszerű alkalmazása.
-

A pedagógusok továbbképzési irányultsága – Részvétel továbbképzéseken

Óvodapedagógusaink a lehetőségek függvényében teljesítik továbbképzési kötelezettségeiket. A továbbképzések területei elsősorban a közös értékrendünkhöz kapcsolódó szakmai többletek megszerzésére irányulnak, így feltételezik a pedagógiai programunk gyakorlati megvalósítását, képviselését.

Az elkövetkezendő években pedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – Pedagógiai Programunk cél-, és feladatrendszere határozza meg.

Új és kiemelt irányultságok – Tartalmi megújító és szabadon választható képzési tartalmak

- az óvodapedagógusi munkát meghatározó központi szabályozó: az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja;
- iskolára készítő – a sikeres óvoda-iskola átmenet, az iskolaérettségi kritériumainak tartalma;
- élményorientált mozgásfejlesztés;
- fenntarthatóságra nevelés;
- ének, zene, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka;
- szemléletváltás a család-óvoda kapcsolatában;

- a diabéteszes gyermekek ellátásához kapcsolódó továbbképzési kötelezettség, melynek érintettjei a pedagógiai munkát segítők is lehetnek;
- a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzése, ellátása;
- a gyermekek önértékelési és önérvényesítési képességeinek fejlesztése;
- a pedagógusok – különös hangsúlyt helyezve a kompetencia és teljesítmény alapú teljesítményértékelés szereplőire (igazgató, igazgatóhelyettes, szakmai munkaközösség vezető) értékelési/önértékelési kompetenciáinak fejlesztése;
- az oviKRÉTA tanulmányi rendszer alkalmazásához elengedhetetlenül szükséges informatikai kompetencia birtoklása;
- a nevelő-fejlesztő munkát közvetlenül segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák pedagógiai kompetenciáinak megerősítése, bővítése – különös hangsúlyt helyezve az általuk biztosított felügyelet eredményes és hatékony ellátására – szervezett belső, valamint külső továbbképzések által;
- a mentori/segítői intézményi erőforrások folyamatos fejlesztése: a gyakornok és az újonnan belépő kollégák mentorálása és szükség szerinti megsegítése.

Alapvető céljaink

- **Figyelmet kell fordítani többek között a tanulás szűkebb és tágabb környezetére, az infrastruktúrára, a személyzeti ellátottságra, az irányításra és a minőségbiztosításra.**
- **Kiemelt figyelem kell, hogy irányuljon a gyermekvédelemre, az iskolai életmódra történő felkészítésre, a diabétesszel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzésére.**
- **Az óvodai nevelésünk tekintetében integrált megközelítést kell alkalmazni, bevonva valamennyi érintett felet – így a családokat is –, és szoros együttműködést kell kialakítani a nevelőmunkát segítő közvetlen munkatársakkal, valamint a Szakszolgálatokkal.**
- **Célunk, hogy az óvoda optimális személyi és tárgyi feltételeket tudjon biztosítani a kisgyermekek számára személyiségük kibontakoztatásához.**
- **Tudatos törekvés kell legyen a digitális technika lehetőségeinek beépítése a nevelési folyamatba, illetve szükség szerint az óvodán kívüli óvodai nevelés eredményes megvalósítása.**

A különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák szervezeti egységeken belül történő átadásának módszertana, eljárása

Fontosnak tartjuk a Pedagógiai Program célkitűzéseit támogató továbbképzéseken való részvételt, valamint, hogy a különböző továbbképzéseken szerzett ismereteket és kompetenciákat a kollégák a gyakorlatban is alkalmazzák, hasznosítsák, és egymásnak is átadják.

A továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák átadásának színterei:

- az óvodaigazgató, a közvetlen pedagógus kolléga tájékoztatása (szóban);

- a kollégák - különös tekintettel a gyakornok kollégákra – tájékoztatása a soron következő óvodapedagógusi fórumon (szóban);
- önként vállalt, és Munkaterv tartalmának megfelelő gyakorlati bemutatás;
- az érintett hozzájárulásával a kompetencia és teljesítmény alapú teljesítményértékeléshez kapcsolódó tevékenység/foglalkozásokon történő részvétel, valamint bepillantás tervezési és értékelési dokumentumokba;
- lehetőség szerint a továbbképzéshez kapcsolódó szakmai anyagok kollégák közötti megosztása (elektronikusan, nyomtatott formátumban);
- érdeklődésre számot tartó, és a Pedagógiai Programhoz kapcsolódó szakmai tartalmak online megosztása;
- szakmai munkaközösségi foglalkozásokon.

Az intézmény belső továbbképzési rendszere

Minden program működésének alapja a művelt óvodapedagógus személye, ezért tartjuk fontosnak az önképzést és a továbbképzést. Szakmai közösségünk irányultságát a társadalmi, szülői, valamint a kollégák igényeire és elvárásaira alapozottan évente határozza meg a nevelőtestület.

Óvodánk pedagógusai az elmúlt években kiemelten foglalkoztak a **környezeti nevelés és a projektpedagógia** lehetőségeivel az óvodás korban. A választás azért esett e területekre, mert e két terület szervesen összekapcsolódik munkánkban.

Reflektív pedagógiai szemlélet és gyakorlat

Az igényes óvodapedagógus képes elemezni munkáját, tudja, hogy mit, miért és hogyan csinál. Nem elégszik meg a puszta rutinnal, azzal, hogy „így szoktam, szoktuk, ez korábban már bevált”. „A reflexióra, azaz megfigyelésre, elemzésre és értékelésre való képesség a pedagógiai professzió alapköve.” (Hunya Márta)

Az óvodapedagógusok feladatai:

- az alkalmazott módszerek folyamatos figyelése, értékelése, és szükség szerinti módosítása;
- szükség és lehetőség szerint a folyamatos, értékelő magatartás és figyelem adatokra, a gyermekek folyamatos megfigyelésére épül;
- hospitálást követő egy héten belül reflexió eljuttatása az érintett kolléga számára;
- a szakmai fejlődés tudatos irányítása.

Az elkövetkezendő évek belső továbbképzéseit az alábbi szempontokat határozzák meg:

- Működési folyamataink törvényhez igazítása → szabályozó dokumentumaink naprakészségének biztosítása.
- A Pedagógiai Programunkban kitűzött célok, a szerzett kompetenciák alkalmazhatósága, a tanult ismeretek és kompetenciák beépítése a mindennapok nevelési gyakorlatába.
- Telephelyek speciális műveltségtartalmai.

- A kompetencia és teljesítmény alapú belső értékelési rendszer szempontjainak/kritériumainak való magas színvonalon történő megfelelés

Tanulási környezet – Az óvoda szűkebb és tágabb környezete

Törekvésünk az egészséges és biztonságos környezet biztosítása. Pedagógiai tevékenység rendszerünkben, a kialakított környezetben segítenek az óvodapedagógusok és a munkájukat közvetlenül támogató dolgozók a gyermekeknek megérteni és feldolgozni a tárgyi - emberi világot, az abból származó információkat, a logika és a matematika világát, valamint a kimondott szavakat. A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint részt vehetnek.

Folyamatos elvárás a pedagógusok és dajkák irányába, hogy tegyék lehetővé a mozgás- és játékgigények kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegyék körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel szükséges elhelyezni.

3.2 Tárgyi feltételek

Helyiségek

Csoportszobák száma: 2

Tornaterem, szoba:1

Irodahelyiségek:2

Tároló helyiségek:1

Tálalókonyha:1

Udvar

Felnőtt öltöző

Mosókonyha

Internet hozzáférés

Számítógép/laptop a pedagógusok részére:2

Óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

- Az óvoda épülete, helyiségei, az udvar (kert) oly módon vannak berendezve, felszerelve, hogy az a gyermekek igényeit szolgálja.
- Megfelel testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését.
- Elegendő hely és lehetőség van számukra a mozgás-és játékgigényük kielégítésére.
- A gyermekek által használt eszközök biztonságosak, folyamatos biztonságukra figyelünk. Minden felszerelés a baleset megelőzését szolgálja.
- Az óvoda egyidejűleg biztosít megfelelő munkakörnyezetet az alkalmazottaknak és teremt lehetőséget a szülők fogadására.
- Az óvoda dolgozóinak munkakörnyezete jó. Rendelkezünk megfelelő számú öltözőhelyiséggel, mosdóval, irodával, melegítő konyhával, tornaszobával.
- A szülőket a csoportszobákban, irodában, tudjuk fogadni, megfelelő körülményeket biztosítunk számukra.

3.3 Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekek tevékenységét óvodapedagógus irányítja.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és óvónők véleményének, valamint a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatároknak a figyelembevételével.

Nevelési programunk hatékonyságát elsősorban nem a csoportok szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, helyzetfelismerése, egyénisége. Óvodai csoportjaink szervezésekor több tényezőt veszünk figyelembe:

- A gyermekek száma ugyanabból a korosztályból
- Tanköteles korú, de óvodában maradtak aránya

A fent említett szempontok alapján részben heterogén csoportok alakulhatnak ki óvodánkban.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirendünk és a heti rendünk biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködőképességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A legtöbb időt a napirendben a szabad játéktevékenységre fordítjuk. Mivel az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van – az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző

dajkával –, ezért a napirend kialakításánál ezt az időigényt is figyelembe vesszük. A párhuzamos napirend biztonságot és eligazodási támpontot ad a gyerekeknek.

A napirend állandó (étkezés, pihenés, öltözködés, testápolás) és rugalmas elemei biztosítják, hogy érvényesüljön a folyamatos óvodai életszervezés:

- lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, elegendő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezhessék;
- hosszú időt ad a játékhoz és a mozgáshoz;
- lehetőséget ad a tevékenységekbe való folyamatos átmenetre, a csoportos helyzetek oldására,
- az életkorból adódó és az egyéni igénytől függő időszükséglet biztosítására (pihenés, gondozási tevékenységek...),
- az időjárástól függően a szabadban tartózkodás idejének változtatására.

Időpontok	3-4 évesek	5-6-(7) évesek
6:45 – 9:00	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatosan reggelizés Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatosan reggelizés Mozgásfejlesztés, Vízhezszoktatás (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)
9:00 – 11:45	Felajánlott, választható tevékenység Udvari Játék Levegőzés Séta, kirándulás	Felajánlott, vagy kötelezően választható tevékenység Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység Udvari Játék Levegőzés Séta, kirándulás
11:45 – 15:00	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS és igény szerint felajánlott, tevékenység
15:00 – 16:30	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható

Időpontok	3-4 évesek tevékenység	5-6-(7) évesek tevékenység
	JÁTÉK a levegőn, csoportszobában	JÁTÉK a levegőn csoportszobában

- A hetirend az óvodapedagógus által választott egy-egy téma köré tervezett ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő komplex tevékenységek. A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a normarendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. **A hetirendnek naponta biztosítani kell a tervezett, és rendszeres mozgásfejlesztést.** A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett vagy kötött formában. A 3-4 éves gyermekek eltérő fejlettségét tolerálva vezetjük be a kötelezőséget.

A szervezett tanulás munkaformái:

Frontális	Testnevelési játékok, Mindennapi mese
Mikro csoportos	A külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, ének, zene, népi játék, tánc mindennapi mozgás
Kooperatív	A külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, népi játék, tánc
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint
Páros	Együttműködés rokonszenvi alapon, mely segíti a nevelés eredményességét. Tanulási motiváció kialakítását célozza, részképességeket fejleszt.

A tervezőmunka az éves munkaterv alapján történik. A tevékenységek tervezése a nevelési év elején történik, összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait. Feldolgozása játékos tevékenységek során történik, a gyermekek érdeklődését figyelembe véve, az azonos témakörű tevékenységekkel összhangban. A sok ismétlés és az egymásra épülő tevékenységek eredményt hoznak, amely a gyermekek fejlődésében mutatkozik meg. Feldolgozásuk játékos, érdekes, ugyanakkor fejlesztő. Az egyéni fejlődési, érési folyamatokat figyelembe véve, más-más lehet egy csoporton belül a hatás.

A gyermekek fejlődéséről feljegyzéseket készítünk. A feljegyzések a gyermekek megismerését, fejlődését tükrözik. A személyiséglapok a tudatos munkát segítik, segítséget adnak számunkra a szülők tájékoztatásában gyermekük fejlődéséről.

Az óvónők csoportokhoz való beosztásánál elsősorban a gyermekek szempontjait vesszük figyelembe. A felmenőrendszert a részben osztott csoportösszetétel miatt nem tudjuk biztosítani, de az egyik óvónő mindig a csoportjával marad.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben kell, hogy részt vegyenek.

V.A PROGRAM NEVELÉSI FELADATRENDSZERE

Az egészség és környezeti nevelés alapelvei - Az egészséges és kulturált életmód alakítása

A teljes fizikai-, szellemi-, és szociális jólét állapotának elérése érdekében az egyén vagy a csoport képes arra, hogy megfogalmazza és megvalósítsa vágyait, kielégítse szükségleteit, és környezetével változzék vagy alkalmazkodjon ahhoz. (WHO Alma-Ata 1986.)

4.2 Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. A személyiségértékek, tulajdonságok, képességek közül – az egyoldalú fejlesztés elkerülésével – kiemelten alapozza meg az alábbiakat:

- Az egészséges életmód alakítása,
- Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés megvalósulását
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulását

Ezeknek a feladatoknak a szem előtt tartása a napi nevelő-oktató munkában minden pedagógus, és a gyermekekkel közvetlenül foglalkozók, segítők feladata is.

4.2.1 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek, egészséges életvitel -igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

1. A gyermekek gondozása, mozgásigényük és testi szükségleteik kielégítése.

Gondozás

- A gondozás szervezeti kereteinek, formáinak a gyerekek higiénés szokásainak kialakítását kell szolgálniuk.

- A gondozás szorosan kapcsolódik a játékhoz, a munkajellegű feladatokhoz, a tanuláshoz.
- Lehetővé tesszük a gyerekek számára, hogy egyéni szükségleteiknek megfelelően a gondozási műveleteket saját ütemük szerint hajtsák végre.

Testápolás, tisztálkodás

- E kategóriába tartozik a mosakodás, a kéztörölés, a fogmosás, a fésülködés, a zsebkeendő, a WC használata. Mindezek helyes elsajátítása a fertőzések, a betegségek megelőzésére szolgálnak, és a gyermekek komfortérzetét biztosítják.
- Feladatunk a higiénikus szokások, szabályok kialakítása, intimitás tiszteletben tartása, a személyi higiénia feltételrendszerének megteremtése a megfelelő egészségügyi szokások elsajátításával, az egészséges életmód szabályainak automatizálásával az egészségügyi szokások kialakítása, a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A testápolási tevékenységekhez olyan feltételeket teremtünk, hogy a gyermekek fokozatosan önállóan végezhesék el az ezzel kapcsolatos feladataikat.

2.A gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Öltözködés

A test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben, és a gyermeki önállóságot, ízlésvilágot alapozza meg.

Mindennapi mozgás

Belső igény, élmény a gyerekek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végez.

- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése: folyamatos testedzés, testi nevelés, prevenció, tartózkodás és tevékenykedés a szabadban.
- A gyermekek egészséges életmódját a változatos egészségfejlesztő testmozgással biztosítjuk.

Pihenés

- A gyerekek egyéni alvásiigényének kielégítését, testi fejlődését szolgálja. Fontos a szoba levegőjének cseréje, a külső zavaró ingerek megszüntetése, a kényelmes fektető, az alvóruha, illetve a nyugodt pihenés és alvás légkörének megteremtése.
- Az óvónő részéről fontos a gyermekek tevékenységéhez igazodó hangneme.
- Az alvás, pihenés időtartama a gyermekek igényeitől függ. Nyugalmukat biztosítani kell az óvodapedagógusoknak, tiszteletben tartva az egyéni szokásokat
- A mindennapos mese és altatódal a gyermekek nyugalmát szolgálják.
-
- 3.A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása
-
- Óvodánk helységeinek kialakítása a gyermekek egészséges életmódját szolgálja.

- A csoportszobák és az egyéb foglalkoztató helyiségek esztétikus, nyugtató hatású díszítése adja a megfelelő környezetet a harmonikus személyiségfejlesztéshez.
- Az óvodánk udvarán minden gyermek biztonságosan használhatja a mozgásfejlesztő játékokat.
- A gyermekek szabadtéri tevékenységei alatt is mindig gondoskodunk megfelelő mennyiségű ivóvízről.
- Az óvoda helyiségein tükröződik az óvodapedagógusok és dajkák esztétikai kultúrája. Ízléses, természetes anyagokból készült díszekkel történik a helyiségek dekorálása.
- A csoportszobák belső terét úgy alakítjuk ki, hogy a különböző tevékenységeknek legyen állandó helye, úgynevezett „kuckókat” képeztünk, melyek lehetőséget adnak a mikro-csoportos elmélyült játékokra, és változatos tevékenységekre.

Óvodánkban a mindennapokban kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek, egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, az egészséges életmód, a testápolás, **a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítására.**

- 1) az egészséges táplálkozásra,
- 2) a mindennapos testmozgásra,
- 3) a testi és lelki egészség fejlesztésére
- 4) a bántalmazás és a bármilyen erőszak megelőzésére,
- 5) a baleset-megelőzésre és elsősegélynyújtásra,
- 6) a személyi higiéniára terjed ki.

Célunk a gyermekek testi és lelki egészségének erősítése, komfortérzésének megteremtése.

Az egészségmegőrzésre és a betegségek megelőzésre nagy gondot fordítunk a szülők, a családok aktív bevonásával szervezett programok keretében is.(pl. Egészség hét, közös kirándulások, preventív előadások.)

Intézményünkben alaptevékenységként látjuk el diabéteszes gyermekek integrált nevelését amennyiben szükség lesz rá. A diabéteszes gyermek ellátásával kapcsolatos feladatokat az SZMSZ ..... melléklet tartalmazza.

Az életmód kialakulásában meghatározó a család szerepe. Valljuk, hogy az egészséges életmódot az óvodáskorú gyermek a környezetétől sajátítja el, tapasztalatok, tevékenységek gyakorlása, ismeretszerzés során.

Óvodánkban a helyes szokásrendszer kialakításával, erősítésével és az alkalmazotti közösségünk modellszerepével, viselkedésével pozitív hatást kívánjuk gyakorolni a gyermekekre.

Feladataink:

- A gyermekek önmaguk és környezetük tisztasága és esztétikuma iránti igényük fejlesztése
- Higiénikus szokások, szabályok megerősítése, kialakítása, az egész nap folyamán történik, ahol az önállóságra való ösztönzés és a pozitív megerősítés módszerét alkalmazzuk.
- **Tisztálkodás, WC-használat, kézmosás, törülközés, fésülködés, fogápolás helyes, rendszeres végzésére nevelés** az egészség megóvása érdekében történik, az intimitás tisztetben tartásával és a nemi identitás figyelembevételével.
- Megteremtjük, hogy olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen a gyermek, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, kompetenciájához, fejlődési üteméhez.
- A tevékenységekhez nyugodt, sürgetésmentes légkört teremtünk (csoportszobákban udvaron és más helyiségekben) ügyelve a hőmérséklete, a szellőztetésre, fényviszonyokra, zajártalomra.
- Az étkezési kultúra alakítása- és erősítésekor a gyermekközösség mintaadó erejére is építünk.
- A korszerű táplálkozást a közétkeztetésben is szorgalmazzuk, ami kiegészül a nyers formában történő zöldség és gyümölcsfogyasztással is.
- Különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése
- A víz fogyasztására egész nap folyamán lehetőséget teremtünk, ösztönözzük a gyermekeket az elegendő mennyiségű vízfogyasztásra.
  - A pihenés feltételeinek megteremtése az egyéni és közösségi érdekek összehangolásával történik, figyelembe véve a gyermekek életkorából fejlettségéből adódó különbségeket.
  - Délutáni pihenést segíti a rövid mese- vagy a halk zene vagy altatódal, énekhallgatás.
  - A zavartalan pihenés érdekében biztosítjuk a megfelelő méretű fektetőket a „biztonságot nyújtó alvókák” használatát.
  - A szabad levegőn való tartózkodás fontos eleme a napirendünknek.
  - A túlzott UV-sugárzás veszélyeire figyelve tartózkodunk a szabadlevegőn.
  - Lehetőséget biztosítunk a mezítláb való mozgásra, a teremben vagy az udvaron (érzékelő folyosó).
  - A mindennapos spontán és szervezett mozgás kiemelt szerepet kap a nevelési rendszerünkben.
  - Rendszeres egészségügyi szűrővizsgálatok szervezése

Óvodánkban folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse az óvodásgyermekek kiegyensúlyozott pszichés fejlődését, támogassa a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal

szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget erősítő változásokra.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan, tisztálkodnak, **megfelelően és alaposan fogat** mosnak, fésülködnek
- Zsebkendőjüket önállóan használják
- Szem-kéz koordinációja megfelelő, képes ujjai tudatos irányítására, az eszközök önálló használatára. A tisztálkodási eszközre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.
- Önállóan eldöntik, hogy miből mennyit fogyasztanak. Önállóan töltenek vizet (folyadékot) maguknak
- Készségszinten használják az étkezéshez szükséges evőeszközöket.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Megfelelően használják a „kérem, köszönöm” szavakat.
- Önállóan öltöznék, ruhájukat képesek ki-be gombolni. Cipőjüket be tudják fűzni, kötni. Igényli és tudatosan részt vesz saját testi-lelki komfortérzetének kialakításában. Vigyáz ruhája, környezete rendjére, tisztaságára.
- Környezetükben a szokásrendszernek megfelelően rendet tartanak, raknak.
- Egészségtudatos magatartás kialakítása: zöldség-gyümölcsfogyasztás (a gyermekek kedvelik a zöldséget, gyümölcsöt, magokat)
- Szükségleteit képes kielégíteni, önállóan kielégíteni.
- Ismeri a szelektív hulladékgyűjtés okát, mikéntjét
- Képessé válik önmaga és társai segítésére.
- Életkorának megfelelően edzett, teherbíró, mozgása összerendezett, jó állóképességgel rendelkezik. Elkezdődik az első alakváltozás.
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.
- Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással, a középső és nagycsoportos korosztályúaknál részben naposi tevékenységgel valósulnak meg.
- Fontos az esztétikus terítés, és a kulturált étkezési szokások betartása. A megjelölt időkereten belül a gyermekek az étkezés időpontját a tízóránál és az uzsonnánál maga választja meg, az ebédet is egyéni tempóban fejezi be.

Egészségnevelési programok, tevékenységek

- Gyümölcsnap /heti rendszerességgel/
- „Élj egészségesen, gondolkodj egészségesen” /egészség hét szülők bevonásával/
- Kirándulások, biciklitúra, séta

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül, és egymást kiegészíti. Ezért létfontosságúnak tartjuk a környezettudatos

szemlélet és magatartás megalapozását, melynek során kiemelten kezeljük a szülők szemléletformálását.

Egészségnevelési elvek

Az egészségnevelés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok az intézményben végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és szervezeti működést úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Céljaink között szerepel:

- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek, valamint mozgásigényeinek kielégítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.
- A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, stresszmentes és biztonságos környezet megteremtésével és megőrzésével a környezet megóvására irányuló szokások alakítása, melyek a gyermekek testi, lelki és szociális egészségét szolgálják.
- Egészségmegőrzés, egészségvédelem:
- Óvodába lépés előtt az óvónő tájékozódik a gyermekek egyéni fejlettségéről, szokásairól, esetleges allergiás, vagy más állandó betegségéről.
- A betegség megelőzésének alapjai: a tisztaság biztosítása, a rendszeres szellőztetés, a higiéniai szokások betartására nevelés, a megfelelő öltözködés.
- A gyermekek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak folyamatos és tervszerű ellenőrzését, karbantartását, valamint a hibaforrások megszüntetését. Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermekeket.

Az egészséges életmódra vonatkozó szabályok betartása az intézményben mindenki számára kötelező. Testi egészség önmagában nincs. Testnek, léleknek értelemmel kell épen, összhangban működnie ahhoz, hogy egészséges embernek érezhessük magunkat.

Környezettudatos magatartás megalapozása-Fenntarthatóságra nevelés

Az óvodai környezeti nevelés fontosságát, személyiségformáló, szokásalakító szerepét ma már senki sem vitatja, s ezt tekintjük az óvodai nevelés vezérfonalának, s a tevékenységeket (játék, verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, rajzolás, mintázás kézimunka, mozgás stb.) mintegy gyöngyként erre fűzzük fel. Így lesz komplex, egész az óvodai nevelés, így lehet megalapozni az óvodába járó gyerek környezeti tapasztalatait, amelyek később ismeretté, egész életre szóló tudássá alakulnak.

A külső tevékenység megismerése alapozó jellegű, így meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában.

A környezet megismerésének fontos területe a környezetvédelem:

- A játék hatásos eszköze, mert e tevékenység közben a gyermek megismeri a környezetet, a valóságot.
- Munkatevékenységekkel szorosan összefüggő feladatokat tartalmaz. Tiszteletre nevel a természetes, épített technikai és a társadalmi környezet iránt.
- Lehetőséget teremt, hogy aktívan, saját cselekedeteinkkel védjük, óvjuk, tegyük szebbé, otthonosabbá környezetünket, de úgy, hogy ezáltal ne sérüljön.
- A környezet ismeretén, megbecsülésén, a természet szeretetén alapul.
- Az életvezetési készségeken alapuló nevelés, mely hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.
-

Elveink között szerepel, hogy a gyermekek védjék az élő és élettelen környezetet. Szokják meg már kisgyermekkorban a természettudatos magatartást, érezzék, hogy ők is a természet részesei:

- a természet tisztelete,
- az egészség védelme,
- növény- és állatgondozás, megfigyelés,
- közvetlen környezetünk rendjének fenntartása,
- a környezetszennyezés kérdései,
- a tisztaság védelme, a szemét, szemetelés kérdése, hasznos hulladékok.
- Olyan életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, és a hatékony kommunikációhoz.

Az óvoda gyermekek életvezetési készségeinek, képességeinek fejlesztése nem csupán az óvoda kötelessége és felelőssége, hanem a szűkebb-tágabb családé, sőt a társadalomé, a médiáé is. Nekünk elsősorban - tiszteletben tartva a családi nevelés elveit – az egészséget befolyásoló tényezők, faktorok mentén haladva a családok bevonásával, bevonódásuk biztosításával, velük együtt kell kialakítanunk stratégiánkat, valamint az egyes csoportok és egyének fejlődését támogató gyakorlatot. Prioritási sort nem célszerű megállapítani, mert az alábbi faktorok mindegyike fontos, és olykor a körülmények alakítják a sorrendet:

- alvás,
- társas kapcsolatok,
- napirend,
- tanulás, tapasztalás, játék, beszélgetés és meghallgatás, ének, mozgás-zenére, dalolás, szabadtéri játék, a gyermek beavatása az otthoni teendőkbe stb.,
- táplálkozás és folyadékfogyasztás,
- környezetvédelem kérdései, környezettudatosság,
- testi és környezethigiéné,
- betegségek megelőzése,
- kommunikáció,
- a kulturált érzelemnyilvánítás,
- viselkedési etikett,
- káros szokások elkerülése, a nemet mondás „művészete”,

- viktimizáció elkerülése: ismerje fel a veszélyes, kockázatos helyzeteket, mit kell tenni ilyenkor-kitől kérhet segítséget,
- önismeret, önértékelés, önbizalom fejlesztése,
- megfelelő test és énkép.
- **A fenntarthatóságra nevelés javasolt tartalmi óvodánkban**
- Takarékos víz-, papír-, és energiahasználat
- Környezetünk tisztántartásában való aktív részvétel, a tárgyi környezet megóvása
- Magaságásokban vagy az óvodakertben növények gondozása
- Esővíz gyűjtése
- Komposztálás
- Madárvédelem
- Palántázás a csoportszobákban is: hajtás, palántázás, csíráztatás
- "Természetsarok" kialakítása, gondozása
- Projekthetek, kirándulás, környezetvédelmi játékok, vetélkedők, virágosítás, stb.
- Újrahasznosítással készült játékeszközök, ajándékok, barkácsolás
- Intézményi rendezvények környezettudatos elvek alapján
- **Jeles Zöld Napok:**
- **Állatok világnapja** (október 4.)
- **Víz világnapja** (március 22.)
- **Föld napja** (április 22.)
- **Madarak és fák napja** (május 10.)
- **Takarékossági „akciók” és programok**
- **Óvodakert művelése**
- **Egészségnap** (Munkaterv szerint)
- **Az óvodapedagógusok feladatai**
- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára és a megismerés okozta öröme építve sokszínű viszony kialakítása az objektív világhoz.
- A komplexitás érvényesítése a különböző tevékenységformák között.
- A differenciálás pedagógiai koncepciójának érvényesítése a nevelés folyamatában.
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- Baleset megelőzés, a viktimizáció elkerülése.
- Baj esetén segítségnyújtás.
- A családi és tárgyi kultúra értékeinek, és a néphagyományok szem előtt tartása.
- Holisztikus szemlélet kialakítása.
- Az intézmény valamennyi dolgozójára vonatkoztatva a pedagógusok közösségében olyan értékrend kialakítása, mely az elődök értékteremtő és természetmegőrző munkáját helyezi előtérbe.

4.2.2Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Programunkban fontos a gyermek korai, óvodáskort megelőző testi-lelki fejlődésének alapos ismerete. Ennek egyik eszköze az anamnézis lap és a családlátogatás. Ezekből információt kapunk az óvodába lépés előtti anya-gyermek és család-gyermek kapcsolatáról, a gyermek élettörténetéről. A későbbiek során napi tapasztalatokkal kiegészítve hasznosítja az óvodapedagógus a gyermek jobb megismerésének érdekében, a fejlesztési feladatok megtervezésében.

Célunk:

Érzelmi, akarati tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus és az óvodai alkalmazottak példaadásával.

Óvodánk egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését.

- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
-
- Együttműködés az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében.

Feladatok:

- Befogadó, családi, érzelmi biztonságot nyújtó és bizalmat közvetítő, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése. Az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- A személyes kapcsolatok kialakulásának elősegítése: segíti az óvónő-gyermek kapcsolat pozitív alakulását a személyes beszélgetés, a testközelség és az együtt játszás igényének kielégítése.
- A gyermekek érzelmi és kommunikációs intelligenciájának fejlesztése: az óvónő és a munkáját segítő munkatárs kommunikációs intelligenciájának mutatói a jó beszédpéldát adó artikuláció, a választékos beszéd és a hitelesség (metakommunikáció). A felnőtt kerülje a büntetést, a bírálatot, a kiabálást, a hibáztatást, a panaszkodást. Az óvodapedagógus kivárással, kérdésekkel, a probléma meghallgatásával, a gyerekekkel együtt megoldási módok keresésével, az alternatívák közül való önálló választás ösztönzésével segítse, hogy a gyerekek megtalálják a saját megoldásukat.

- A gyermek megismerésén alapuló óvodai befogadás megvalósítása: rendkívül fontos, hogy az óvodakezdés gyermeknek, szülőnek egyaránt örömmel várt esemény legyen.
- Óvodánkban elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek a beszkokásra, befogadásukra. A beszoktatásban egyik, vagy mindkét szülő (testvér is) részt vehet, a gyermek igényei alapján.
- Időtartama, módja mindig egyénre szabott, a fokozatosság elvét betartva. Alkalmazkodunk a szülők lehetőségeihez is. A beíratást követően ellátogatnak az óvodába, bekapcsolódhatnak az udvari játékba hosszabb, rövidebb időre, ismerkedhetnek a környezettel, társakkal.
- Óvodába lépésük előtt meglátogatjuk a családi körben őket, apró ajándékokkal
- kedveskedünk, így óvodába lépéskor már ismerősként köszönhetjük egymást. Ezen kapcsolat alapja lehet a gyermek és a nevelő között létrejövő érzelmi kapcsolatnak, amely növeli a gyermek biztonságérzetét.
  - Az óvodába kedvenc játékát, tárgyait magával hozhatja.
  - Amennyiben lehetőség van rá, a beszoktatást az udvaron, természetes környezetben végezzük, a falusi gyermek ebben a közegben érzi magát nagyobb biztonságban.
  - Testi érintéssel, ölbeli játékokkal, új játékokkal nyugtatjuk a gyermeket, oldjuk a feszültséget.
- A közösségi élet szokásainak kialakítása
  - Élményt nyújtó tevékenységek és hatások megteremtése: szeretet, ismeret átadása, befogadás öröme, az öröm és humor együttes megelevenítése, esztétikai élmények, ünnepek, mint az életigenlés, találkozás öröme.
  - A közösségi élet biztonsága, nyugalma függ a csoport életét szabályozó szokások alakulásától. Ezek elfogadását segíti a felnőtt minta és a gyerekek fejlődési üteméhez, sajátosságaihoz igazodó egyéni bánásmód. Cél a belső kontroll erősítése a gyerekekben, ez pedig bizalommal, biztatással, az önállóság, autonómia támogatásával alakítható.
  - A közösségi együttélést segítő normák: a társ személyiségének, érzelmeinek, tevékenységének tiszteletben tartása, segítség a társaknak, a kisebbeknek, örömszerzés, vigasztalás, együttérzés. Az óvoda és a csoportok hagyományainak kialakítása hozzájárul a gyerekek egymás felé fordulásának erősítéséhez.
  - Ha szeretünk valakit, akkor szeretünk vele lenni, beszélgetni vele és meghallgatni mindazt, amit mond. Legyen mindig nyitva a szívünk a szeretetre
  - Az egymással való kommunikálás során fontos, hogy hogyan szólunk egymáshoz
  - **Különösen fontos a körülöttünk lévő emberi, állati, növényi élet tisztelete. Nemcsak a saját életet és egészséget, hanem a környezetünkét is szeretni kell. Kerülni kell mindazt, ami veszélyezteti a környezetünket!**

A fejlődés várható eredményei:

- Szívesen jár óvodába, megtalálja helyét a közösségben, abban jól érzi magát.

- Képes a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, a másikat elfogadni.
- A tevékenységekben képes felnőttekkel és társaival kapcsolatot teremteni, együttműködni, segítséget nyújtani.
- Mások érzelmeit felismeri, saját érzelmeit korának megfelelően kontrollálni tudja.
- A közösségi élet szokásai természetessé válnak.
- A csoport szokás- és szabályrendszerének ismeretét a magatartásában is érvényesíti.
- Konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség szerint felnőtt segítségét kéri.
- A felnőtteket és munkájukat tiszteli.
- Korának megfelelően kialakult a felelősségérzete, képes egyszerű döntések önálló meghozatalára.
- Ismeri és betartja az udvariassági szokásokat, érkezéskor, távozáskor köszön.

4.2.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, elsődlegesen a gyermek játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával. A gyermekek ismeretszerzésének és képességfejlődésének alapfeltétele a sokféle tevékenységi lehetőség, az óvónők gyermekismerete, szituáció érzékenysége, módszertani gazdagsága.

A kommunikáció és metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket (pl.: érzelmeket jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások).

Célunk:

- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése.
- Kognitív képességeik fejlesztése.
- A beszédkedv felkeltése és fenntartása.
- A beszédhallás és szövegértés fejlesztése.
- Kapcsolatfelvétel támogatása, az információ eljuttatásának segítése a másikkal, verbális és nonverbális eszköztár kialakításával.

Feladatok:

- Változatos tevékenységek szervezése, biztosítása, a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére építés.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.
- A természet és a társadalmi környezet jelzéseinak, nonverbális közléseinek meggláttatása, megismertetése.
- A gyermekek fejlődésének egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése és beépítése a gyakorlatba.

A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek – érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség – fejlesztése. Ezek legfőbb színtere a játék és a mozgás.

A gyermekek fejlődésének segítéséhez a differenciálás és a sokféle tevékenységben megvalósuló tanulási forma kihasználása szükséges:

- Az utánzásos, modellkövető tanulás (szokásalakítás)
- A spontán, játékos tapasztalatszerzés (próba -szerencse tanulás)
- A tevékenykedés és a szóbeliség összekapcsolása
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretszerzés
- Az óvónővel való együttműködés, az irányított megfigyelés, tapasztalás
- Különböző probléma megoldások a tevékenységek során
- Az óvónő által indított tevékenységek
- A spontán kommunikációs helyzetek kihasználása.

Az óvónő kísérje figyelemmel a gyermekek beszédészlelési és beszédmegértési szintjét. Az idejekorán felismert beszédzavarok, hibák esetén a szülővel és az érintett szakemberekkel együttműködik (logopédus, fejlesztőpedagógus).

A kommunikációs képességek fejlődésének elősegítése az anyanyelvi játékok felhasználásával, mely a szavak játékának örömezésén túl sikerélményhez juttatják a gyerekeket. Formái:

- A beszédkészség fejlődését segítő játékok: szókinszbővítő, szókereső játékok.
- Beszédtechnikát fejlesztő játékok: légző, artikulációs, hangadó, hangutánzó játékok.
- A kifejező beszéd kialakulását elősegítő játékok: hangsúly, tempó, hangerő, ritmus gyakorlását szolgáló játékok.
- Beszédmegértést segítő játékok: a belső hallást és a fonémahallást fejlesztő játékok.

A fejlődés várható eredményei

- Érdeklődése sokoldalú, elemi ismeretei vannak önmagáról és környezetéről.
- Keresztcsatornák működése korának megfelelő.

- A testséma kialakult, téri tájékozottsága fejlett.
- Megjelenik a szándékos figyelem.
- Gondolatait érthetően ki tudja fejezni, képes meghallgatni és megérteni másokat.
- Helyesen, tisztán, érthetően beszél.
- Jól használja a metakommunikációs eszközöket.
- Ismeri és használja az udvariassági szavakat.
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- Bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel.

A személyiségfejlesztést biztosító tevékenységek

A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. A gyermekképünkben és óvodaképünkben megfogalmazott elvek megvalósítására építettük fel komplex módon az óvodai tevékenységeket.

Ez rendszer egységbe foglalja, integrálja a személyiség fejlődésében meghatározó tevékenységformákat, a játékot, a tanulást és a munkajellegű tevékenységeket. A tevékenység, az aktív személyiség megnyilvánulása, az óvodáskorú gyermek szükségletinek kielégítője összekötő szál a belső világ és a külső környezet között. A tevékenységben, annak minőségében tükröződik a gyermek fejlődése, miközben az eredményes cselekvések, műveletek visszahatnak a belső feltételek alakulására. A önkifejezés, a kontaktusteremtés, kapcsolattartás fontos eszközei a tevékenységek, amelyek az óvodáskorban a cselekvésre, manipulációra, a közvetlen szenzomotoros tapasztalásra épülő értelmi aktivitást is magukba foglalják. E szemlélet alapján a gyermekek természetes életterében zajló és szervezendő tevékenységek, cselekedtető helyzetek szolgálják a fejlődést és a fejlesztést.

A gyermekek szabadon rendelkeznek az eszközökkel és a nyersanyagok felhasználásával. Szükségeiknek megfelelően gazdagíthatják az eszköztárat. Kevesebb kész eszköz, több kreativitásra serkentő anyag áll a gyermekek rendelkezésére. A gyermekek öntevékenyen rakják el az eszközöket, ha már nem használják. A csoportszobában több napon át folytatódó játékban – a terem nagyságától függően – megőrzi a kialakított tereket, építményeket. Az eszközök elrakása elsősorban a művészeti tevékenységeknél szükséges (festékek stb.).

Ez a rendszer a szabad játék és az óvodapedagógus által felajánlott, választható tevékenységek színtere, a gyermekek természetes élettere.

Céljaink között kiemelten szerepel a kultúraátadás, mely a gyermek természetes megnyilvánulásaira építve (játék és mozgás) örökíti át az örök emberi értékeket. Komplexitását épp ezért elsődlegesen a küldő világ megismerésén keresztül biztosítjuk. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat, hiszen a környezet a fejlődés forrása. Ezekre a tapasztalatokra építve, és új élményekkel, ismeretekkel bővítve juttatja el a gyermeket magasabb szintre.

Az óvodai élet tevékenységformái

Játék

A játék az óvodás korú gyermek legjellemzőbb megnyilvánulása, az iskola előtti kor legfontosabb, legjobban fejleszthető alaptevékenysége, nevelési eszközök, módszerek szervezeti keretének formája. Az önkéntesség, a spontaneitás, az örömelemény, az aktivitás jellemzi, és a pszichikumot, kreativitást erősíti, fejleszti.

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől. Ebben zajlik le tapasztalataik, önismereiteik, élményeik feldolgozása. A játékban érvényesüljenek azok az érzelmi hatások, amelyek a társas magatartásukat befolyásolják. Formálják a környezetben élő felnőttről alkotott véleményük kialakítását. Segítik a szociális magatartásukat alakító modellek követését, a példaképek választását.

Elválaszthatatlan a kognitív fejlődéstől, a mozgástól, a világtól és a tudat kialakulásától. A testséma, az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszéd folyamatok fejlődése a játékba ágyazódik. A külvilágból és belső világából származó tagolatlan benyomásait a gyermek a játékában tagolja. A játék által követhetővé és megfigyelhetővé válnak az érési, fejlődési folyamatok, minőségi ugrások a gyermek személyiségében. Ezért is tekinti a programunk a játékot a tanulás elsődleges keretének.

Célok:

- Megfelelő feltételek biztosításával, a gyermeki szabadság, önállóság tiszteletben tartásával a gyermekek vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása.
- A játék közben tapasztalatok, élmények többszöri átélésével önmaguk, a tárgyi világ és az emberi kapcsolatok megismerésének elősegítése.

Feladatok:

A szabad játék túlsúlyának érvényesülését a gyermeki tevékenység folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja.

Az óvodapedagógus biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a játéktevékenység, játékeszköz, játszóhely, társak kiválasztásában, gyermeki elképzelés megvalósulásában. Az óvónő jelen van a tudatosan kialakított játékfeltételek tervezésével, szervezésével: napirendben, szokásalakításban, élmény- és tapasztalatszerzésben. Ez lehetséges direkt (közvetlen) és indirekt (közvetett) módon.

A játék folyamatában az óvodapedagógus és a segítő felnőttek tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását, melyet az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Az óvodapedagógus általános

feladata az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó játéktevékenységek tereinek kialakítása, biztosítása.

Nyugodt légkör

A nyugodt, biztonságérzetet keltő légkör – melyben a gyermekek szabadon szervezik játékukat, önállóan választják hozzá a TÁRSAT, HELYET, ESZKÖZT. Szeretetteljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, a TOLERÁNS óvónői minta példaértékű. Az óvodába kerülő gyermek első játszótársa az óvónő. A derűs légkör feltételeként értékeljük az óvónő magatartását, viselkedését.

Hely biztosítása

Inger-gazdag, cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát, rendezettséget sugárzó környezet alakítása.

A csoportokban lévő játéklehetőségek:

- nagy szőnyeggel borított tér – építéshez, konstruáláshoz, mozgásos-, dalos játékokhoz,
- nyugodt sarkok – könyvnézegetéshez, bábozáshoz, dramatizáláshoz, zenéléshez
- trapéz asztalok – barkácsoláshoz, terepasztalok építéséhez
- igény szerint tagolható tér – kuckók kialakításához, szerepjátékokhoz,
- babaszobai játékok helye
- matematikai, értelem fejlesztő játékok asztala

Az udvar állandó játéklehetőségeit az évszaktól függően lehet kihasználni (udvari mászóakák, erőd, fészekhinta, mérleghinta, forgó, mókuserék, homokozó). Az időjárásnak megfelelően bővíthetők a kinti lehetőségek: szánkózás, rollerezés, kerékpározás, labdajátékok, különböző mozgásos játékok feltételeinek biztosításával. Az udvar téralakítása, térberendezése akkor a leggazdagabb, ha jó idő esetén a csoportban lévő összes tevékenységi lehetőség feltételei kikerülhetnek, a gyerekek aktuális választásának megfelelően.

Idő

A gyerekek a délelőtt elkezdődő játékot nemcsak délután, hanem akár több napon és héten keresztül is játszhatják, mindaddig folytatódhat, amíg a gyermeknek élményt, örömet ad. Programunk a gyermeki játéktevékenységet tekinti a gyermeki tanulás szinte kizárólagos közegének. Jelentőségénél fogva a napirendben is erre kell biztosítani a legtöbb időt. A folyamatos, rugalmas óvodai napirend hosszú, egybefüggő időt ad a gyerekeknek játékra.

Játékeszköz

A játékeszköz sokfélesége, sokszínűsége hozzájárul a gyerekek játékának alakulásához, kibontakoztatják, gazdagítják elképzeléseiket, befolyásolják a gyerekek fejlődését.

Az óvónőnek fontos ismerni a különböző eszközök fejlesztő hatását.

Az óvodás korban megjelenő játékfajták kibontakozásának segítése

- A gyakorló játék
- Az építő-, konstruáló játék
- A barkácsolás
- A szimbolikus szerepjáték
- A bábozás, dramatizálás
- A szabályjáték

A fejlődés várható eredménye

- Örömmel, önfeledten játszik, képes élményeinek eljátszására.
- Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni, építmény lemásolására képes.
- Szívesen vállal szerepet.
- A gyermek játéka témájában, tartalmában gazdag, színes, elmélyült, játékában kitartó.
- Kitartóan képes játszani, társaival együttműködve, betartja a társas viselkedés elemi szabályait.
- Szabályjáték során betartja a szabályokat, másokat is figyelmeztet a szabály betartására.
- Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásokra törekszik.
- A szerep- és a szabályjátékokon kívül szívesen és önállóan barkácsolnak, báboznak, dramatizálnak.

4.4 Verselés, mesélés

A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Cél:

- Irodalmi élménynyújtás az igényesen, megfelelően kiválasztott irodalmi műveken keresztül, a magyar kultúra értékeinek átörökítése.

Feladatok:

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mese kiválasztásakor a tudatosság, a gyermekközpontúság, a korosztályos válogatás, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevétele.
- Alkalmazza minél gyakrabban az **ézőszavas** mesélést, mely különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására, ugyanakkor visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál.

- A mesélés szokásainak, rítusainak kialakításával segítse a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
  - Lehetőség szerint minden nap kerüljön sor mesélésre, mondókázásra és verselésre, mely tevékenységek a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan elemei.
- Elsősorban a magyar népi, illetve műalkotásokból választás, és ezen túl mai kortárs irodalmi művekből.
  - Az irodalmi anyag segítségével a környezet szeretetére nevelés.
  - A gyermek élményeinek szorongásainak, sajátos világvélményének feldolgozása.
  - Pozitív személyiségjegyek megerősítése, kialakítása.
  - Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.”

Verselés

A vers a beszéd zenei elemeire épül. Benne a játék, szöveg, dallam, mozgás, ritmus és hangulat megbonthatatlan egységet alkot. Az irodalmi élményeken túl szókincsbővítés, emlékezet és gondolkodás fejlesztése is megvalósul. Népünk hagyományait, a jeles napok szokásait őrző versekből válogatunk különböző nyelvtörőket, találós kérdéseket, népi mondókákat, rigmusokat, népi játékokat.

A gyerekek beszéd tisztaságának fejlődését elősegítik a különböző népi mondókák, nyelvtörők. Az óvónő a spontán alakuló és az általa teremtett helyzeteket használja ki a mondókák, versek, ringatók, lovagoltatók eljátszására, megismertetésükre, gyakorlásukra. Ismerjen az óvónő sok mondókát, verset. Sokat beszélgessen a gyerekekkel, hallgassa meg őket. 5-6 éves korban a versanyagot gazdagítjuk, tréfás, humoros mondókákkal, találós kérdésekkel, felelgetőkkel, csúfolókkal, Megismerkedünk közmondásokkal, melyeket a környezetünk gyakran használ. Tervezünk lírai verseket, mert a gyermekek már megértik a költői képek érzelmet kifejező erejét

Mesélés

A mesék mozgásba hozzák a gyermek képzeletét, megbékítik félelmeikkel, erősítik önbizalmukat, pihentet, szórakoztat, segít az élmények feldolgozásában, igazságot, bölcsességet, erkölcsi hitvallást fejez ki.

Éppen ezért bátran kérdezzenek, meséljenek, hogy képesek legyenek szorongásaikat leküzdeni és megszabaduljanak gátlásaiktól. Feladatunk, hogy ebben bátorítsuk, segítsük őket.

A jó mese és gyermekvers, hangzásban, ritmusban, hangulatban, képi erőben messze felülmúlja a hétköznapi beszédünket. A mesék cselekménye egyszerű, érthető nép és műmesék, állatmesék, láncmesék. A mesékben előforduló ismétlések, alliterációk szerepe a meseélményt gazdagítja.

Az óvónő a nap folyamán bármikor mesélhet a gyerekek kérésére, illetve egy kedvező szituációhoz kapcsolódva. Ösztönözze a gyereket önálló mesemondásra. A rendszeres mesélés segíti a gyermek szókincsének bővülését, kifejezőképességének, emlékezetének és gondolkodásának fejlődését is.

Bábjáték

Sok lehetőséget nyújt a gyerekek kreativitásának kibontakoztatására. A bábok életre keltve mondhatják el vágyaikat, sérelmeiket, véleményüket az őket körülvevő világról. A bábozás a társas kapcsolatok többféle variációját teremti meg, számtalan készség kialakulását, fejlesztését segíti elő. A bábozás során eljátszhatnak a gyerekek ismert mesét, annak átalakított változatát más szereplőkkel vagy más helyszínen, és improvizált történetet is.

Dramatizálás, szituációs játékok, drámajátékok

A dramatizálás fejleszti a gyerekek szókincsét, beszédképességét és előadásmódját, az egyre finomabb nagymozgásokat, saját testükről alkotott képüket. A gyerekek fokozatosan jutnak el az utánzó játéktól a rögtönzött játékon át, az önálló alkotó játékig. Játékkedvüket fokozza, ha a díszletek és jelmezek készítésében részt vesznek.

A drámajáték csak akkor fejti ki hatását, segíti a gyermek önkifejezését, ha nyugodt, oldott, önkéntes gyermeki részvételen és örömet adó együtt játszásra alapul. A zene jól összekapcsolható a gyerekek önkifejezését fejlesztő drámajátékokkal. A gyermekek fejlettségét figyelembe véve az anyanyelvi és a drámajátékok három éves kortól alkalmazhatók.

Szituációs játékkal lehetőség nyílik a mindennapi valós helyzetek eljátszására, élmények, problémahelyzetek feldolgozására. A játék folyamatában a gyerek egy másik személy helyébe képzelheti magát, megvalósíthatja elképzeléseit egy fantázia szituációban.

Olyan szituációkat teremtsen a pedagógus, ahol a gyermekek saját érzelmeiket kifejezhetik, és lehetőségük van megtapasztalni másokét is. A valódi beleélés, a saját élmény akkor jön létre, ha az óvónő szeret és tud játszani, oldott légkört teremteni, kreatív módon improvizálni.

A könyvek használatának, megbecsülésének alakítása. Szervezzon az óvónő a nagyobb gyermekek részére könyvtárlátogatásokat.

Óvónői feladat közé tartozik a mesélés szerepének megismertetése, irodalmi művek ajánlása családok számára. Óvodai faliújságunk ebben segítséget nyújt a szülőknek.

Az irodalmi anyag segítségével a környezet szeretetére nevelés.

A megfigyelt természeti jelenségekhez, tartalmilag, hangulatilag kapcsolódó versek elmondásával fokozzuk, elmélyítjük az élmény hatását. Az állatokról, megmagyarázhatatlan, a gyermekek által meg nem értett természeti jelenségekről mondott meséink, verseink, tréfás mondások segítségével a szorongásaikat oldani tudjuk.

A természet megszerettetéséhez az érzelmi alapot az irodalmi művekkel teremtjük meg. A társadalmi jelenségekről, emberi kapcsolatokról, szemléletes és művészi képet közvetítünk a mesékkel.

A mese-vers tevékenység szervezése.

A kiscsoportban a beszoktatás idején lovagoltatókkal, dúdolókkal, ujj-játékokkal kerülünk testi közelségbe a gyermekekkel.

A hét folyamán mindkét csoportban tervezünk, a mesesarokban, megfelelő hangulati előkészítéssel, ráhangolással mesét, legalább 2 alkalommal.

A délutáni pihenés idejére tesszük általában a folytatásos meséket, a meseregények olvasását. A szabad játék közben, minden nap mesélünk, ha kéri a gyermekek, kisebb, nagyobb létszámú csoportnak, vagy egyénileg. A meséhez a szereplőkről, a helyzetekről, képet, síkbábót, táblai rajzot használunk a kisebbek csoportjában, melyek nem megkötik, hanem segítik a gyermekek fantáziáját. A mese ismétlésénél használjuk általában.

A vershallgatás, tanulás folyamata az alkalom, az élmény függvénye. Általában a természetben, eseményekhez, megfigyelésekhez, ünnepekhez kapcsolódva mondjuk el a helyszínen először a verset. Gyakorlása, mondogatása játékhelyzetekben, az élmény újra élésében történik, vagy szerzett, játékos *tanulási* helyzetekben (pld:színházas játék, Ki mit tud?)

A fejlődés várható eredménye:

- Örömmel várja a mesélést, mesekezdeményezésen szívesen részt vesz.
- Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat,
- Képes meséket alkotni, történeteket elmondani, és az elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tudja.
- Képes a folytatásos mese szálait felidézni, epizódjait összekötni.
- Szívesen nézeget képeskönyvet, és ezt megbecsüli, vigyáz épségére.
- Szívesen mond verseket, mondókát, sokat ismer, szívesen bábozik, dramatizál ismert meséket. Kitalál történetet, kreatívan improvizál.
- Csökken a TV-vel, DVD-vel, számítógépen történő mesehallgatások száma a szülői mesélés gyakoriságának arányában.

4.5 Ének, zene, népi játék, tánc

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Óvodánkban az éneknek, zenei nevelésnek mindenütt helye van: a hétköznapi életben és az ünnepeken is. Hétköznapi életben a játékokban – mondókákkal, népi gyermekjátékokkal (dalos játék). A zenei anyanyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének.

Az óvodapedagógusok által válogatott zenei anyagok többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az óvodai zenei nevelés egyrészt a gyermekek spontán kezdeményezéseire, másrészt az óvónő ötleteire épül. Az egymásra épülő, komplex formában megjelenő zenei tevékenységek mellett sok lehetőség van az alkalomszerű helyzetek kihasználására (hangulat felkeltése egy-egy gyermek érzelmi állapotának befolyásolására, várakozási idők kitöltésére, gondozási műveletek közben, napirendek közötti átívelésre).

Cél:

- A környezet hangjainak megfigyelése, ölbeli játékok, énekes játékok, népi gyermekdalok, mondókák – a zenélés nyújtson örömet a gyermeknek.
- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadásra való képesség megalapozása.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.
- A szülőföld értékeinek átöröklítése a népzene, a népi gyermekdalok, a népi játékok, táncok, és hangszerek megismertetése által.

Feladatok:

- Az óvónő örömmel vesz részt a közös éneklésben, énekes játékokban, maga is élvezi a tevékenységet.
- Éneklési készség és a harmonikus szép mozgás alakítása.
- A játékok hangulatának megteremtéséhez olyan eszközöket biztosít, melyek motiváló hatásúak, élményt előhívók, esztétikusak.
- Zenei fogékonyság megalapozása saját hangszerjátékkal.
- Énekes népi játékok válogatása: szüreti multság, betlehemes, farsangi állatalakoskodók, lakodalmas, Víz, pünkösdlő stb.
- a műveltségterületek válogatásánál az igényes népi – és kortárs művek jelenléte, melyek fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában;
- a népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál (amennyiben releváns) az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Képességfejlesztés tartalma az egyéni fejlettség függvényében

A zenei anyagot az énekes népi játékok és a kortárs művészeti alkotások közül igényesen válogatjuk az évszakok változásainak és a gyermek életkori sajátosságainak, fejlettségének megfelelően. A zenei anyag fontos eszköze a gyermek zenei képességeinek / ritmus, éneklés, hallás, mozgás/ és zenei kreativitásának alakításában. Az énekes játékokat, dalokat örömmel igazi élményt adva sokszor ismétljük, játszuk. Minden zenei készség és képességfejlesztés

az éneklésen alapul, melynek legfőbb formája az élvezetes, minden résztvevő számára élményt nyújtó énekes játék.

A kisebbeknél az érzelmi biztonság megteremtését tartjuk a legfontosabbnak, ezt szolgálják az ölbeli játékok, höcögtetők, lovagoltatók, tenyérjátékok. A spontán mondókázás és énekelgetés alkalmával érzékeltetjük az egyenletes lüktetést, illetve megteremtjük annak gyakorlásának lehetőségét. Megismertetjük őket a zenei alapfogalmakkal és különböző hangszerekkel.

A nagyobbaknál az egyenletes lüktetés mellett érzékeltetjük a dalritmust, bonyolultabb énekes játékokat játszunk. A zenei fogalmakat már differenciáltan érzékelik. A gyermekek hallásfejlődését alakítjuk a megfelelő hangkészletű, hangterjedelmű és hangmagasságú dalokkal. A dalok, mondókák ritmusával, kitalált játékos mozdulatokkal fejlesztjük a gyermekek ritmusérzékét, dalos játékaink pedig szebbé, összerendezettebbé teszik a gyermekek mozgását, fejlődik tér és formaérzékük.

A gyermekek bontakozó zenei ízlését formáljuk a zenehallgatással, mely más-más érzélem átélésére ad alkalmat, s egyben tovább mélyíti a gyermek-felnőtt közötti kapcsolatot. Mindezek megvalósításához követhető modellt nyújtunk, mintát a dalok szép előadásában, azok élvezetében.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal: Az énekes játékok szövegét tagoltabban, jól artikulálva, lassúbb tempóban ejtjük, szebben hangsúlyozzuk, mint ahogy a hétköznapi nyelvben mondjuk a szavakat ezáltal a gyermeknek időt adunk jól megfigyelni és szájról is leolvasni a szöveget. A beszéd-készség fejlődését a zenei tevékenységek során is elősegítjük, hatunk a gyermek értelmi fejlődésére. A szövegben olyan nem mindennapi használatú szavak is előfordulnak, amelyek a szókincsüket gyarapítják.

A fejlődés várható eredményei

- Szívesen hallgat zenét, örömmel játszik dalos játékokat.
- Korához, adottságához mértén tisztán énekel. Bátran, akár egyedül is,
- megtanulja, gyakorolja a játékszabályokat, szabálytudata is fejlődik.
- Mozgása esztétikus. Finom és makro mozgása összerendezett, téri orientációja jó. Képes az egyenletes lüktetést érzékeltetni, ritmust követni.
- Fejlődik zenei hallása, ritmusérzéke, aktivitása.
- Új szavakat, népi kifejezéseket ismer meg, így fejlődik, bővül szókincse.
- Felismeri néhány hangszer hangját, és maga is képes hangszerek megszólaltatására (dob, cintányér, triangulum).

4.6 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka komplex, összetett nevelési terület, az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat, beépül a mindennapos tevékenységek folyamatába, s nem pusztán egy tevékenységi területre szűkül le. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és

rendezőkéességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Cél:

- Érdeklődés felkeltése a vizuális tevékenység iránt, érzelmek, gondolatok vizuális megjelenítése.
- Az esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk alakítása a világra, emberek készíttette alkotásokra való örömteli rácsodálkozással.
- Alkotás örömeinek megtapasztalása.
- Finommotorika fejlesztése, a helyes ceruzafogás elsajátítása, térbeli tájékozódás, szín- és formavilág gazdagítása.
- Különböző anyagok, változatos technikák megismertetése.

Feladatok:

- „A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.”
- Életkoruk és egyéni képességeik figyelembevételével vizuális ismeretük segítése.
- A vizuális megismerés-, látásnevelés: Az óvodapedagógus vezesse el gyermeket a látás művészetére. Minél több és változatosabb látványélményhez kell juttatni a gyermekeket – az egyszerű odafordulástól az ámuló csodálkozásig, a rácsodálkozástól a vizsgálódásig – ahhoz, hogy képesek legyenek a befogadásra és az alkotó hozzáállásra.
- Azt kell elérnünk, hogy a gyerekek vágyat érezzenek érzelmeik, gondolataik, élményeik képi-plasztikai kifejezésére, az alkotó-alakító tevékenységre, környezetük esztétikus formálására, alakítására. A gyermek érzéseit, élményeit, melyeket szóban alig vagy még egyáltalán nem tud megfogalmazni, a számára egyik legnyilvánvalóbb módon közvetíti felénk a rajzokon, alkotásokon keresztül.
- Oldott légkör, jó hangulat megteremtése

- Az ábrázoló tevékenységek iránt kevés érdeklődést mutató gyermekeket az óvónő érdekes témával, eszközzel, technikával igyekezzon motiválni. Vegye figyelembe ezt az óvónő, és a fiúk számára is biztosítson vonzó tevékenységi lehetőségeket.
- A művészet, magyar népi művészet és a művészeti alkotások megszerettetése.
- A népi kismesterségekkel való megismerkedés, a közvetlen tapasztalás és az élményszerzés olyan ismeretekhez juttatja a gyermeket, amelyből megtudja, hogyan készíthetők el környezetünk tárgyai, eszközei (szőttesek, kelmefestés, agyagedények, vesszőből kerítés, mézeskalács, nemezbetlehem, népi hangszerek stb.).
- A felhasználható anyagok folyamatos gyűjtése és tárolás: hasznos hulladékok újbóli felhasználása (flakonok, dobozok, tojástartó, sajtos doboz, dugók stb.).
- Előtérbe helyezni a természetes anyagok, termékek felhasználását;
- A kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés során folyamatosan keresi az új megoldásokat;

Feltételek megteremtése

Idő

A rajzolás, mintázás, kézimunka tevékenységeit a gyerekek a nap folyamán önállóan választhatják, és annyi időt tölthetnek vele, amennyihez kedvük van. A szabad játék adta kötetlen légkörben a gyermekek szívesen tevékenykednek, alkotnak. Az óvónő együtt örüljön a gyerekekkel felfedezéseiknek, egyéni megoldásaiknak, az alkotókedvet ötleteivel, javaslataival, egy-egy inspiráló eszközzel segítheti.

Eszköz

Fontos a jó minőségű, a gyerekek által könnyen megfogható, használható eszközök biztosítása. A természetes anyagok elsődlegessége, felhasználási lehetőségük sokszínűsége formai és technikai tapasztalatszerzést biztosít. A természetben talált anyagok átlagtól eltérő, érdekes, újszerű formájukkal megindítják a gyermeki képzeletet, így megmunkálásuk során a gyerekek fokozatosan élük át a valódi alkotás örömét. Az eszközök a gyermekek számára mindig elérhetőek, a közeli polcra kedvük szerint válogathatnak. Az eszközök biztonságos kezelését minden gyermekkel, életkori sajátosságait figyelembe véve sajátíttatjuk el, figyelünk a megfelelő egészségügyi (kézmosás) és viselkedési szokásokra (ollóhasználat).

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka helyét, idejét, eszközfeltételét a szabadban is biztosítjuk a gyermekek számára (homok, aszfaltrajz).

Hely

Az alkotó tevékenységhez az asztalainkat az ablak előtt helyeztük el, ahol természetes fény éri őket. Csendes, nyugodt helyen lévő 6 személyes, körbe ülhető hatszögletes asztaloknál végezzük a tevékenységeket.

Az eszközök, anyagok elhelyezése nyitott polcokon, kosarakban és más tárolókban célszerű, hogy a gyerekek könnyen elő tudják venni ezeket. A csoportszoba, öltöző, mosdó, folyosó és udvar esztétikumának alakítása, fenntartása során az óvónő formálja a gyermek ízlését, környezettudatos szemléletét.

Vizuális tartalmak és technikák a korcsoportok függvényében.

A kisebbek firkálás, gyurkálás, építés közben ismerkednek az anyagokkal, a rajzolás, mintázás eljárásaival az eszközökkel ahol tapasztalatokat szereznek.

Az óvodába érkező gyermekek számára mintegy „felkínáljuk” a kifejezés lehetőségét, valamint kellő gyakorlási lehetőséget biztosítunk számukra.

A képalakítást megjelenítjük festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, nyomattal.

Képalakításuk útját a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák egymáshoz rendelésének próbálgatása jellemzi.

Gyurmázás, agyagozás alkalmával tapasztalatokat szereznek alakíthatóságról, formákról nyomkodás, simítás, sodrás, ütögetés stb. során.

Építgetés folyamán megismerkednek formákkal, alakzatokkal, azok tulajdonságaival.

Később folyamatosan kihasználják a téri lehetőségeket is. Különös hangsúlyt fektetünk a gyermekek önkéntességére, az élményeikhez kapcsolódó egyénileg választott témák kifejezésére. A vizuális és tapintási tapasztalatok gazdagítása érdekében gyűjtünk apró tárgyakat, terméseket, melyeket válogatnak a gyermekek, valamint felhasználjuk őket tevékenységeinkben.

A nagyobbak alkotó-alakító tevékenységét folyamatosan bővítjük a szükséges eszközökkel. (textil, fonal, gombok). Segítjük őket abban, hogy élményeiket, elképzeléseiket szándékos képalakító tevékenységek közben fejezzék ki, melyekhez igyekszünk megfelelő és változatos technikákat találni. (szövés, karcolás, linóhenger).

Emberábrázolásuk fokozatosan fejlődik, egyre részletezőbb, kifejezőbb lesz. Képesek egyszerű mozdulatokat, történeteket, összefüggéseket megjeleníteni. Megjelennek a térbeliség próbálkozásai.

Plasztikai alkotásaik finomabb kidolgozásúvá válnak, a részformák egyre tagoltabbak lesznek. Az elkészített figurákat képesek kompozícióba rendezni, s ehhez felhasználják a terméseket, különféle természetes anyagokat.

Az építőjátékokat változatosan képesek alkalmazni, újabb építményeket, formacsoportokat hoznak létre. Tapasztalatokat szereznek a tárgyak térbeli helyzetéről, a formák egymáshoz rendelésének egyszerűbb és bonyolultabb viszonyairól. Az ismert technikák mellett újabb elemeket és anyagokat is megismertetünk gyermekeinkkel (origami, montázs készítés, varrás, képalakítás magvakból). Játékunk tartalmassá tétele érdekében az ahhoz szükséges kellékeket, bábokat elkészítik.

Igényt alakítunk ki az ajándékkészítéshez – ünnepekhez kötötten valamint szüleik részére és egymás között is. A nagyobbak számára a műalkotásokkal való találkozásokat folyamatosan készítjük elő. Megfigyeljük a szűkebb és tágabb környezetünkben található esztétikus jelenségeket. (Épületek, természetes anyagok szépsége, óvodakert, évszakok színei).

Lehetőséget biztosítunk egymás alkotásaiban való gyönyörködésre, rávilágítunk a szépre, beszélgetünk róla, megmutatjuk a szülőknek. Igényt alakítunk ki az alkotásra az önkifejezésre és a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Múzeum látogatást szervezünk. Megtekintjük a bereki festő és alkotótáborban

készített munkákat. Az alkotó gyermek számára maga a tevékenység s ennek öröme

a fontos, nem pedig az eredmény. Mi óvónők is magát a gyermeki tevékenységet értékeljük. Értékelésünk során szem előtt tartjuk az egyéni fejlettséget, mindig a pozitívumot emeljük ki az ösztönzés szándékával.

A gyermekek valamennyi alkotását értéként kezeljük, gyűjtjük őket minden gyermek számára névvel, fényképpel, jellel ellátott dobozban. Gyermekeink munkái láthatóak a Bereki Alkotókezek kiállításán.

A vizuális nevelés személyiségfejlesztő hatása, gazdagon mutatkozik meg az értelmi képességek formálásában.

- Látás fejlesztésével gazdagítja az érzékelést, a formák, méretek, tárgyak elhelyezkedése fejleszti a tér észlelésének képességét.
- Emlékezetét fejleszti a megjelenítés tárgyával kapcsolatos emlékképek felidézésével.
- A megfigyelt és elképzelt jelenségek újra alkotásával formálja a képzeletet.
- A gyermek önkéntelenül is felfigyel, rácsodálkozik a szépre, az óvodapedagógus segítségével így az önkéntelen figyelem és szándékos figyelem együtt fejlődik.
- Problémamegoldó képesség fejlődése biztosított az anyaggal való ismerkedés során amikor elront és újrakezd.
- Az akarati élet fejlődése is nyomon követhető, amikor a tevékenység határozott célt kap, s eközben alakul a feladattudat, feladattartás.
- A gyermeki kreativitás fejlődik az alakítgatás során.
- A rajzolás, plasztikai munkák mind segítik a kéz finommozgásának fejlődését, tökéletesedését s ezzel a szenzomotoros koordinációt az érzékelés és a mozgásösszerendeződését. E funkció megfelelő fejlettsége előfeltétele az iskolai írástanulásnak.

Az ábrázoló tevékenységek integrálódnak a mindennapi játékban.

Mikro csoportos kötetlen formájú tevékenységet egyszer-kétszer szervezünk, ahol a gyermekek az ajánlott eszközfeltételekkel, esetenként ajánlott témákban megvalósítják elképzeléseiket. A témák kapcsolódnak a környezeti nevelés témáihoz.

A fejlődés várható eredményei

- Képes rácsodálkozni a világ szépségére, esztétikus látványára, képes esztétikai véleményt mondani.
- Szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti a környezetét. Alkotás közben ügyel környezete és saját maga, munkája tisztaságára.
- Sokféle ábrázolási technikát ismer, különböző anyagok tulajdonságairól, alakíthatóságáról széleskörű tapasztalatai, ismeretei vannak, bátran és szívesen használja azokat.
- Ábrázolása során kitartó, akár több napon keresztül is képes munkálkodni.
- Képi és plasztikus alkotása részletező, tételrendezése komponált, színvilága gazdag, egyedi.
- Megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése. Szem-kéz mozgása összerendezett, helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezte, térlátása korának megfelelő.

4.6 Testedzés – Mindennapos mozgás

A mozgás sokoldalú tevékenység, mely a gyermekek számára életszükséglet. Egyéni fejlődésükben nagy jelentőséggel bír, mert az általános testi fejlődés mellett az értelmi és a szociális képességekre is hatással van. Az óvodás kor elsősorban a természetes mozgások, a nagymozgások tanulásának, az első mozgáskombinációk kialakulásának kora. A mozgás fejlődése a végrehajtás minőségének, pontosságának, gyorsaságának alakulásával a finommozgás felé halad.

Az óvodai élet minden napján szükséges biztosítani az aktív szabad játék mellett az irányított mozgásos tevékenységeket is, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

Cél:

- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése és a mozgás megszerettetése.
- Egészséges életmódot erősítő tevékenységgé váljon a rendszeres mozgás,
- A mozgásszint fejlesztése, a mozgástapasztalatok bővítése, bő gyakorlási lehetőség biztosításával.
- Mozgáson keresztül a testi képességek – fizikai erőnlét –, az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

Mozgásfejlesztés területei

- Spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek:
- Irányított mozgásos tevékenységek
- Mindennapos mozgás
- Komplex mozgások épülnek be az óvodai élet egyéb tevékenységeibe

Feladatok:

- Spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek feltételeinek biztosítása
- Az óvónő a csoportszobában alakítson ki szabad teret a mozgásos játék számára, és biztosítson az időszakosan bevitt eszközökkel lehetőséget különböző mozgásokra.
- Az irányított mozgásos tevékenységekkel a gyerekek mozgásfejlődésének elősegítése
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- Testi képességek fejlesztése, önbizalom erősítése
- A mozgáson keresztül értelmi és szociális képességek fejlesztése
- Változatos eszközök alkalmazása
- Mozgásos játékok beépítése

- Nagymozgás és finommotorika fejlesztése
- Szabad levegőn való tudatos mozgásfejlesztés
- Tartásjavítás, lábtorna beépítése a mindennapos mozgásba
- Baleset-megelőzés a megfelelő környezet biztosításával, erkölcsi neveléssel
- Életkornak megfelelő terhelés, állóképesség fejlesztése
- Mindennapi szervezett fejlesztő mozgás biztosítása

A mozgás tartalma:

Az udvaron, a tornateremben, a kirándulások helyszínein a gyermekek nagy mozgásigénye kielégíthető. A lehető legtöbb időt, ha az időjárás engedi, a szabadban töltünk. A gumipálya a fedett terasz, udvari szerek, a tér alkalmasak sokféle erő kifejtő, erő kipróbáló, bátorságot kívánó mozgásra, játékokra. A gyermek motiváltságát, teljesítőképességét fokozzuk a játékos, a természetes tárgyak, elemek, tornaszerek, eszközök alkalmazásával. Verseny, futó, fogójátékokat kocogófutó edzéseket szervezünk, fára mászhatnak, kirándulásainkra labdát, kötelet, stb. viszünk. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. Szabályokat, megkötéseket csak a baleset megelőzésére állítunk fel.

Az életkornak, fejlettségnek megfelelő mozgásanyag kiválasztása, összeállítása:

Tervezésünkben döntő szempont a csoport, az egyes gyermek képességének felmérése, annak ismerete. A fokozatos terhelést az egyéni adottságokhoz igazítjuk. A differenciált foglalkoztatás a képességfejlesztés egyik kulcsa. Az egyszerűtől a bonyolult felé haladó feladatok segítik a mozgás összerendezettségét.

A kisebbek csoportjában a nagymozgások fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. A gyermekek különböző futás, ugrás, dobás gyakorlatokat végeznek, különböző szökdeléseket, tárgyak átlépését, kikerülését, labda elkapása, eldobása. Csúsznak, másznak, kúsznak talajon, padon, tárgyak alatt, felett, gurulnak a test hossztengelye körül.

Különböző típusú mozgásokban gyakorolják az egyensúlyozást, kisebb nagyobb távolságra lévő vonalak között, szeren. Térd és sarokemeléssel, lábujjon járnak.

A tér mozgásos megismertetésére különböző irányokban végeznek mozgásokat, tárgyak kerülgetésével. A kéziszerekkel a mozgásos játékaikat érdekesebbé tesszük.

Testi, fizikai állapotuknak, mozgásfejlettségüknek megfelelő erő kifejtésre készítjük őket.

Az óvónő együtt tornázik a gyermekekkel, mutatja a helyes mintát.

A nagyobbak csoportjában a nagymozgások pontosabb végrehajtását gyakoroljuk. A feladat végrehajtásának minőségében, időtartamában, figyelembe vesszük a fejlődésbeli különbségeket.

Előtérbe kerül a szem-láb, a szem-kéz koordinációjának fejlesztése, finom motorikát fejlesztő gyakorlatok, függések. Forgások, egyensúlyozó mozgások létra fokaik között, a pad támasztó lécén, kendő, szalag, babzsák gyakorlatok. Gurulóátfordulás, ugrás gyakorlatok a szabadban is, labda, karika gyakorlatok, lábboltozat javító, járás gyakorlatok.

Gerinctorna. A játékok bővülnek versenyjátékokkal, melyek a közösségi magatartás, az egészséges versenyszellem, a figyelem koncentrálását fejlesztik. Az iskolába menő korosztály

az úszás alapelemeit elsajátítja. A mozgások esztétikus, ritmikus végrehajtását szorgalmazzuk. A mozgás jártasságok, készségek kialakításával a mozgás esztétikumára is odafigyelve érjük el az egyénre jellemző mozgásműveltséget.

Játékidőben a tornateremben, és a fedett teraszon, a gyerekek kívánságára szervezünk „zenés mozgást”, táncot. A zene lendületessé, folyamatossá teszi a mozgást, jó hangulatot teremt, késlelteti a kifáradást, tág teret biztosít a mozgáskultúra megalapozásához.

A mozgásfejlesztés szervezeti, formai lehetőségei, eszközei

A mozgás és az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek óvodánkban, az óvodai élet minden területén jelen van. Minden nap lehetőséget teremtünk a gyermekek mozgására szervezett és kötetlen formában (játékidőben, kötelező foglalkozáson) az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve. Az óvodásaink egy csoportszobát, megüresedésével, tornateremként használhatnak.

Felszerelését folyamatosan bővítjük, bordásfal, ugráló labdák, léglabdák, körkötél, saját készítésű kéziszer, Bady-roll, Greiswald tornakészlet, Tini-kondi, ugróasztal, gördeszka, mászófal stb. állnak a gyermekek rendelkezésére. A kisebbek csoportjában egy, a nagyobbak csoportjában a hét két napján szervezünk kötelező foglalkozást. Ebből az egyiket, de mind a kettőt is helyettesítjük alkalmanként szánkózással, kerékpározással, kirándulással, fürdésel-úszástanulással, udvari zenés tornával, versenyjátékokkal. A nagyobbak csoportjában a gyülekezéssel egy időben kezdődik a mozgás, a megérkező gyermekek a tornateremben kedvük szerint használják az odakészített eszközöket, a többiek fokozatosan kapcsolódnak be. A szervezett foglalkozásokhoz megfelelő ruhát biztosítanak a szülők.

Vízhez szoktatás

A vízhez szoktatást külső óraadó pedagógussal oldjuk meg, aki az óvodapedagógussal együtt segíti a gyermekek vízhez szoktatását minden héten egy alkalommal.

Cél: az úszás előkészítés során a gyermekek egyéni fejlettségükhöz képest célszerűen és eredményesen tudják megoldani azokat a mozgásos feladatokat, melyek szárazföldön és vízben tartózkodás közben adódhatnak.

Feladatok:

- a víz megszerettetése, megfelelő vízbiztonság kialakítása
- egészségesebbé tenni a gyermekeket
- a mellúszás előkészítése, tanítása
- a vízhez szoktatás feltételeinek megteremtése

A fejlődés várható eredményei:

- Igényli a mindennapos mozgást, mozgása harmonikus, összerendezett.
- Téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni.
- Magabiztosan (csuklószalag nélkül is) alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket.
- Ismeri saját testét, testrészeit, képes ezeket meg is nevezni és beazonosítani.
- Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- Kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja.
- Fejlett az egyensúlyérzéke.

- Tud rollerezni vagy biciklizni.
- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésére képes, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett.
- Ismer legalább egy labdajátékot (foci, kidobós), ismeri legalább 2-3 kéziszer használatát (labda, ugrókötel, karika).
- Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész, ismeri a csapatjáték szabályait.
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.

4.6 A külső világ tevékeny megismerése

A helyi pedagógiai programunk a környezeti nevelést kiemelten „kezeli”, erre építve a fejlődést elősegítő tevékenységeket tartalmaz a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséggel.

A gyermek, miközben felfedezik a szűkebb és tágabb környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

A nevelési célok és feladatok megfogalmazásában a természet- és környezetvédelmi feladatokat kiemelten kezeljük a helyi adottságok alapján (pl. fák védelme, faápolás, faültetés, madárvédelem, hulladék kezelése és felhasználása, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, a lakóhely-megismerési tevékenységek, az épített és a természeti környezet védelme stb.).

Cél

- A természeti és társadalmi környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása.
- Rácsodálkozni tudás a külső világ szépségeire (öröm, hála).
- Olyan szemléletű és gondolkodásmódú, a környezetvédelemben aktív cselekvő gyermekek nevelése, akik képesek lesznek alkotó módon, de a környezet védelmének, tiszteletének megtartásával részt vállalni a természet megóvásában.
- A természet értékeit szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

Feladataink:

- A gyerekek nevelése az egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján a cselekvő, felfedező tevékenységszervezés módszerével zajlik.
- Az óvodapedagógus alkalmazott módszerei segítik a tanulási környezet megteremtését, a tanulás tanulásának megvalósítását (játék, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása, felfedezés, élménypedagógia, projekt módszer alkalmazása, kooperatív tanulás, stb.)

- Az óvodában a gyermekek életkorának megfelelő hagyományok ápolása, gazdagítása a szülők bevonásával, a családdal való közvetlen kapcsolatban zajlik.
- Óvodánk kapcsolódik a települési, a tágabb környezeti színterek zöld jeles napi hagyományaihoz. (természet-ünnepek, egészségi jeles napok, madarak-fák napja, a víz világnapja).
- Az óvodánk dolgozói szem előtt tartják a fenntarthatóság tartalmi jellemzőit és ez a mindennapi munkájukban is megnyilvánul. Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, megalapozására. (Kapsold le a villanyt! Zárd el a csapot! ne folyasd a vizet feleslegesen!)
- Az óvodaépületünk helyiségeinek berendezése tükrözi a környezetbarát szemléletmódot, Az óvoda berendezését az egyszerűség, a takarékoság a praktikusság jellemzi, helyi sajátosságok figyelembevételével a természetes anyagok felhasználása érvényesül.
- Mindkét csoportszobának egyéni hangulata, arculata van, sok-sok növényvel, a természetsarokban a természet által adott „kincsekkel”. A gyermekek a munka tevékenységen belül növényápolási, állatgondozási feladatokat látnak el, az egészségügyi előírásoknak megfelelő és megengedett mértékben.
- Az óvodánk udvara mentes az allergiát, a mérgezést és sérülést okozó növényektől.
- Az óvoda udvarán a gyermekeknek lehetőségük van kertrendezésre, virágültetésre, a kerti tó gondozására, halak etetésére stb.
- A gyermekek kertgondozáshoz kerti szerszámokat használnak.
- Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játéknak. A folyamatos vízvíási lehetőség biztosított. A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhöz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára.
- Az energiatakarékosság szem előtt tartása érvényesül a villany-, a vízhasználat és a fűtés terén. Az épületen belül energiatakarékos izzók vannak a folyosókon, termekben a világítás megfelel az egészségügyi előírásoknak. A fűtési rendszer fejlesztésre szorul. WC öblítők, hideg-meleg kevert csapvíz rendelkezésre áll.
- A levegő fertőtlenítésére illóolajokat használunk.
- A „hulladék nem szemét” elv hasznosítása az újra felhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés stb.) megvalósul.
- Az óvoda működése során rontott (használt) papírok külön tárolóba kerülnek melyket felhasználunk.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában
- A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

- A külső világ tevékeny megismeréséhez szükséges feltételek biztosítása.
- „A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.”
- Az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek meggláttatása a helyi sajátosságok felhasználásával.
- Növények elhelyezése, gondozása az óvodában. Az óvoda kertjének (pl. virágos, zöldséges, gyümölcsös) a környezeti nevelés feladatainak megvalósítását is biztosító ki-, illetve átalakítása, az életkornak megfelelő tevékenységek folyamatos végzése.
- Séták, kirándulások, biciklitúrák szervezése olyan helyszínekre, élőhelyekre, ahol jól megfigyelhetők a természet változásai, az élő és élettelen környezeti tényezők közötti kölcsönhatások.
- Állatok gondozása a csoportban /akvárium/ és az udvaron /kerti tó/.
- Kiállítások tartalmi-módszertani megtervezése, megszervezése; hiszen a gyermekek környezeti nevelésében, ökológiai szemléletük alakításában fontos helyszínek lehetnek a különböző kiállítások, látványosságok is.
- Hagyományok ápolása és teremtése. Különböző környezetvédelmi napok /Állatok világnapja Október 4, Víz világnapja Március22, Föld világnapja Április22/ és a magunk teremtette hagyományok „Egy gyermek, egy virág megünneplése”.

A külső világ megismerésére nevelés életkornak megfelelő tartalmának közvetítése:

- Az óvoda mindennapi életébe ágyazva történik, minden a gyerek környezetéből származó élményre, ismeretre kiterjed:
- Változatos tevékenységek biztosítása felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- Módszereink, eszközeink igazítása a gyermekek életkori sajátosságaihoz: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat.
- A környezet szépsége, harmóniája felfedezésének megtanítása.
- A környezet és a természet romlásának, pusztulásának példáit is megmutatjuk.
- Megismertetni a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növényvilág és az állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Környezetbarát szokások megalapozása, pl. takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, ill. hulladékkezelés, szelektálás.
- Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltatni, a közlekedési eszközökkel megismertetni a gyermekeket. A közlekedés biztonságára, önfegyelemre, egymás óvására nevelés.
- Elősegíteni a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában.

Közlekedésre nevelés

A gyermekek tapasztalat- és ismeretszerző sétái az óvoda közvetlen környezetében, utcáiban is történhetnek. Fontos feladatunk a gyermekek korai közlekedésre nevelése, az alapvető szabályok és fogalmak megismerése: közlekedési lámpa jelzései, zebra, úttest, járda fogalmának minél hamarabbi megtanítása a balesetek megelőzését szolgálhatja.

Játékos tevékenységek, megfigyelések közben tapasztalatok szerzése a természeti és társadalmi környezetről, a gyermekek életkorának, a helyi adottságoknak megfelelő tartalmakon keresztül.

Elősegítjük a gyermek önálló vélemény alkotását, döntési képességének fejlődését a kortársi kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A tevékenysége anyaga, témakörei:

- Az évszakok változásai – hatása az állatokra, növényekre, emberre-
- A föld, a víz, a tűz
- A tápláléklánc, az élettér.
- Az idő, napszakok.
- A társadalmi környezet, a szűkebb környezet, az óvoda: a közlekedés, munkahelyek, a falu és a környék nevezetességei
- Az ember, egészségvédelem, egészséges életmód.
- Hagyományok, ünnepeink
- A környezet téri, mennyiségi, formai viszonyai

Az óvónők attitűdje, viszonya a természeti környezethez a legmeggyőzőbb erő, a környezeti nevelésben. A gyermek mintakövető magatartására ezen a területen is eredményesen támaszkodhatunk. Mottónk: „Tedd amit én.”

Olyan élményekhez juttatjuk őket, amelyekben megtapasztalhatják a természet körforgását. Az évszakok, az időjárás hatása a környezetre a mi körülményeinkben jól nyomon követhető. Az óvoda udvara, kertje, a kerti tó az elsődleges *színtér*, ahol a növények állatok gondozása, udvar ápolása, virágos kertek, virágos foltok kialakításában részt vehetnek. Minden egyes fa egyedi, érdekes megfigyelési feladatokat jelent.

Az időjárás alakulásának megfelelően, segítenek az udvar rendben tartásában, locsolás, gereblyezés, levágott fű, falevelek összegyűjtésében.

A távolabbi környezetben megfigyelhetjük az erdőt, a mezőt, változásait az évszakok függvényében.

Kirándulásokat szervezünk gyalog, kerékpárral, busszal csoportszinten, majd a szülők bevonásával a környező erdőbe, a Hortobágyra (kerékpárral elérhető), Tiszához, más vizes élőhelyekre (csatorna, tó).

Megismertetjük őket a község határában lévő természetű növénykultúrákkal, a nagyüzemi öntözés formájával. Megfigyeljük a mező, a legelő felszíni formáit, a síkvidék esztétikumát, a tágas láthatár fogalmát.

Megmutatjuk a természetvédelmi terület emblémáját, a védett állatok fogalmát megmagyarázzuk.

A környezetünkben található gyakoribb növényeket, virágokat megismertetjük.

A házi és a vadon élő állatokról képet alkotnak, közvetlen megfigyelések után.

Járjunk jó példával az állatokhoz fűződő viszony kialakításában.

Télen folyamatosan végezzük a madáretetést, itatást. Az óvoda udvarán magunk gyűjtjük össze a diófa termését a téli etetésre.

A föld, mint élettér fogalmával ismerkedünk, természetes és csoportszobai körülmények között, egyszerű kísérletek segítségével.

Felfedezéseket teszünk a vízről, az élő vízről, a vízről mint anyagról, a víz védelméről, jelentőségéről, szerepéről, fontosságáról az életünkben.

Ismeretterjesztő könyvek állnak a rendelkezésükre. Albumot készítünk a szülők bevonásával, képeskönyveket növényekről, állatokról, természeti jelenségekről.

Saját készítésű fényképek segítségével idézzük fel az átélt élményeket.

Természetsarkot létesítünk a csoportszobában.

Akváriumot gondozunk.

Az *időről*, a napszakokról, hónapokról, hetekről a gyermekek fejlettségi szintjén tapasztalatokat szerzünk. Nagyméretű óra van előttünk, az érdeklődés felkeltésére, tájékozódásra. A természetsarokban elhelyezett földgömb, térkép, nagytűk segítségével az érdeklődő gyermekek lehetőséget kapnak a szemléltetésre, megfigyelésre.

A természeti és társadalmi értékek megóvására, megbecsülésére szoktatás, nevelés

Első lépés az óvoda, az ott dolgozó felnőttek munkájának, az udvarnak, a szűkebb környezetnek a megismerése. Tapasztalatokhoz juttatjuk őket a községben élő, dolgozó emberek munkájáról.

Megfigyelési lehetőségek: az orvos, posta, iskola, a strandfürdő, üveggyár, fodrász, iskola, boltok, vendéglátó létesítmények, kertészet.

Gyakoroljuk a helyes gyalogos közlekedést, a járművekben való utazást (busz, vonat), az elvárható kulturált viselkedési formákat.

Figyelemmel kísérünk építkezést, mezőgazdasági munkákat. A környező települések óvodásaival kapcsolatokat ápolunk. Térképet, makettet készítünk a környező házakról, a saját otthonukról.

Megismerjük, megnézzük a tanyai környezetet.

Meglátogatjuk egy-egy gyermek otthonát.

Megnézzük, hogy a településen hol találhatóak a szelektív hulladék gyűjtő helyek.

A gyermekeken keresztül a családokat is igyekszünk befolyásolni.

Igyekszünk minél több természetes anyaggal körül venni őket. A csoportszobák dekorációja is követi az évszakok változásait. Az óvónők *feladatai* a gyermekek egészségének védelmében, óvásában a környezeti nevelésben:

Ismerjék és tartsák be a természetjárás parancsait.

Arra neveljük, tanítjuk a gyermekeket, **soha semmit** ne kóstoljon meg kirándulások alatt, amire a felnőtt nem adja meg **az engedélyt**.

A környezet megfigyelése kisebb csoportban történik. A távolabbi helyekre együtt megy a csoport, fél napot töltünk kinn egyes helyszíneken ott étkezünk a természetben (vagy más település óvodájában).

- Az ember, egészségvédelem

Játékos formában ismertetjük meg a gyermekekkel testrészeiket, érzékszerveiket, azok ápolását, óvását. Megismerkedünk az egészséges életmód szokásaival, az egészséges ételekkel.

A fejlődés várható eredményei

- Meg tudja fogalmazni a világ szépségeit, örömet, hálát érez a kapott világért.
- Különbséget tud tenni az évszakok között.
- Ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait. Szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Tudja, hol lakik, mi a pontos címe, tudja a szülei és a saját nevét, ismeri szülei foglalkozását, tudja óvodájának nevét.
- Ismerik a környezet megóvásának legfontosabb szabályait (pl. elzárják a vízcsapot, hogy feleslegesen ne folyjék a víz, ismerik a szelektív hulladékgyűjtés szabályait, ismerik, hogy szemétből is lehet valamit készíteni stb..)
-

4.9 A külső világ tevékeny megismerése-matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

Tartalmaikat elsősorban a gondolkodásfejlesztés jelenti.

A környezet megismerése során a gyermekek által szerzett tapasztalatok, ismeretek matematikai jelentéssel is bírnak.

Az élő és élettelen valóság megismerő folyamatában fölfedezhetők azok formai és mennyiségi sajátosságai is. A gyermekek a környezetükön végzett közvetlen tevékenységek során egy életre szóló matematikai tudást és kompetenciát szereznek.

Célunk:

A matematikai érdeklődés felkeltése, a logikus gondolkodás megalapozása

Feladatok:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, érdekes, a gyermekek kíváncsiságára épülő problémahelyzetek teremtése.
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele.
- Matematikai osztályozásnál, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek

- A számfogalom előkészítése, megalapozása.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében.
- Tájékozódás térben és síkban.

A nagyobbak csoportjában, a matematikai tartalmú tevékenységeket az „Oszkár a kistigris iskolába megy” módszer alapján szervezzük. Nagyon hasznosnak tartjuk, mert a foglalkozásokat egy fantáziajáték, vagy mesébe ágyazott játéksor fűzi egybe. A tevékenységek szervezése két pedagógus együttes, modellértékű kommunikációját és nevelő hatását feltételezi, akik együtt játszanak a gyermekekkel. A „mintha szituációkban” megvalósuló játéktevékenységekben a gyermeki kreativitás áll a középpontban, miközben a tanulási képességeket meghatározó, pszichikus funkciókat is fejleszti. A drámajátékkal történt mesefeldolgozás után következnek a feladatok megoldása a munkafüzetben. A gyerekek három csoportba történő szétosztásával /próbálkozó, ügyeskedő, töprengő/, differenciált fejlesztés valósult meg. Mindenki a fejlettségének, képességeinek megfelelő feladatot kap. A bábok, Oszkár /kistigris/ és Piri /egér/ mindvégig jelen vannak, motiválják a gyerekeket a helyes feladat megoldásban. A drámajáték során térben eljátszott játékok immár síkban, a füzetben jelentek meg. A foglalkozások során:

- Megvalósul a gyermekek személyiségének komplex fejlesztése.
- A gyermekek értékelése egyénre szólóan, pozitív megerősítéssel történik.
- A kiválasztott mese megfelelő a gyerekek életkorának, fejlettségének.

A fejlődés várható eredményei

- Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelelnek.
- Problémamegoldó készsége jó
- Számfogalma 10-es számkörben mozog.
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás, megítélésének fogalmait: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb...
- Ismeri az irányokat és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent...
- Helyesen használja a névutókat.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből az egészet kirakni.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).
- Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni.

5. Munka jellegű tevékenységek-alapprogram1

Az óvodai élet az életre való felkészítés szerves része, az önállóság, az öntevékenység lehetőségeit rejt magában, melynek során olyan készségek, tulajdonságok alakulnak ki, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességérzetüket.

A játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A gyermekek kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégítéséért dolgoznak az óvodapedagógus közreműködésével, majd később szívesen végeznek munkát társaikért is.

Célunk

- A munka iránti tisztelet megalapozása, az eredmény megbecsülése, a dolgozó ember szeretete.

Feladatunk:

- A munka és munkajellegű tevékenységek során fejlődjön kitartásuk, felelősségtudatuk, türelmük, céltudatosságuk.
- Szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket.
- Az egyes munkafajták fokozatosan kerüljenek bevezetésre, majd váljanak rendszeres, folyamatos tevékenységgé.
- Becsüljék meg mások munkáját.
- Fejlődjön egymáshoz való alkalmazkodóképességük.
- Alakuljon ki a gyermekekben az esztétikus környezet iránti igény.

A legfontosabb azoknak a gyermekméretű eszközöknek és állandó helyüknek a biztosítása, amelyekkel a gyermekek testi épségét nem veszélyeztető munkák önállóan végezhetők.

A leggyakoribb munkafajták:

- az óvodai életet végig kísérő **önkiszolgáló munka**, amely a gyermekek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti;
- a játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségleteit kielégítő munkák, a gyermekek **önként vállalt, alkalmi tevékenységei** (tízórai-, salátakészítés, sütés...);
- a **csoport hagyományok ápolásához** kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések: takarítás, díszítés, a terem átrendezése, meglepetések és ajándékok készítése);
- az élő környezet rendszeres ápolása (növények, állatok gondozása);
- az önként vállalt és kisebb csoportokban is végezhető alkalmi megbízatások (a tevékenységközpontok rendjéért vállalt feladatok);
- a játékfajtákkal egybeeső munkák (önként vállalt barkácsolás, a játékeszközök javítása);
- együttműködés a szülőkkel a csoportokért felvállalt munkában.
- A naposi munkát 5-7 éves korban vezetjük be. A munkáért felelős gyermek jelölése, ami segíti a motiváció kialakulását, oly módon történik, amely nem akadályozza a gyermeket a folyamatba és abból való kilépésben, illetve az egész napos tevékenysége során (például kötény, karszalag, kendő). Elsősorban az ebédnél, foglalkozási eszközök előkészítésében, teremrendezésben valósul meg.

Fontos továbbá:

- Az emberi munka jelentőségének, az alkotás szépségeinek bemutatása.

- A szülők munkájának megismertetése.
- A gyermekek önálló, szükségletből fakadó munkavégzésének támogatása, a gyermekek próbálkozásainak segítése, a túlvédés és aktivitásuk fékezésének elkerülésével.
- A gyerekek napi munkálkodásuk során ismerkednek a környezetükkel, az őket körülvevő tárgyi világgal. Munkára nevelésük az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja mindennapjaikat. Könnyen azonosulnak a munka céljával, élvezik az elért eredményeket.

A munka az óvodáskor végéig játékos jellegű marad. Legtöbbször külső irányítással folyik, a gyerekektől fegyelmet és kötelezettséget igényel. Ahogy a munkavégzés egyre önállóbbá válik, úgy a gyerekek egyre magasabb fokú együttműködését követeli. Közben alakul szociális magatartásuk, társaikhoz való viszonyuk.

A munka alapvető feltételei, irányításának alapelvei

- Megfelelő munkaeszközök (célszerűség, méret, anyag stb.), azok rendben tartása.
- Elegendő munkalehetőség (amit csak tud, a gyermek végezzen).
- Elegendő idő a munka elvégzésére (ne kelljen a gyerekeknek egymást várniuk).
- Megfelelő hely, hogy az adott feladatokat kényelmesen, egymást nem akadályozva végezhessék el.
- Nyugodt légkör, hogy békés hangulatban tevékenykedjenek, legyen lehetőségük társaiktól, vagy felnőttől segítséget kérni.

A fejlődés várható eredményei

- Szívesen vállal egyéni megbízatásokat.
- A barkácsoláshoz használt eszközöket, anyagokat gondosan rakja el.
- Részt vesz a kerti munkában.
- Az étkezőasztalt esztétikusan teríti meg.
- Étkezés után az edényeket elrakja.
- Aktívan vesz részt a teremrendezésben, ágyazásban.
- Szívesen végez munkajellegű tevékenységet.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát, kisebb megbízatásokat.
- Szívesen segítenek egymásnak, felnőtteknek és kisebb társaiknak.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére.

6. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Értelmezésünk szerint a tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, mely a pszichikus képességstruktúrákon keresztül, sok-sok mozgással és játékkal alakítható. Fontosnak tartjuk az ismeretek átadását, bővítését, de nem a mennyiséget tartjuk fontosnak, hanem a tanuláshoz szükséges alapképességek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztését.

Célunk:

- Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

Feladatok:

- A gyermek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- Spontán, játékos helyzetek kihasználása.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a tevékenység felkínálása során.
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése.
- Részképesség-lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és az óvodavezetőnek.

Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység – A tanköteles korukat megelőző nevelési évben járók részére szervezett célzott tevékenységek

Azon szakmai elvárás megvalósítása, mi szerint a gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben kell, hogy részt vegyenek, messzemenően megkívánja nevelőközösségünk együtt gondolkodását.

A jogszerű, adaptív helyi megoldások keresése során bizonyos kérdésekben folyamatosan fontos a közös álláspont, illetve az egységes gyakorlat megteremtése, valamint a szülőkkel történő ez irányú együttműködés kialakítása. Ilyen kérdések/területek pl.:

- Alapelve, hogy az iskolai életmódra való felkészítés az óvodába történő bekerüléssel, 3 éves kortól kezdődik.
- Az iskolai alkalmassághoz vezető út komplex, a teljes óvodai nevelési folyamatba ágyazott fejlesztés.
- Az 5-35 perces csoportos foglalkozások időtartama egyfajta lehetőség, az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése pedig az adott óvodai csoport napirendjében kötelező, és követhető kell, hogy legyen.
- A napi 45 perc iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység értelmezéséhez és megvalósításához jó keretet ad a rugalmasság, melynek érvényesítéséhez az óvodapedagógusok módszertani szabadsága adott.

A 45 perces időtartam megbontható, és szükség/igény szerint célzottan egyénre, mikro-csoportra, csoportra szabható, pl.:

- utazó gyógypedagógiai foglalkozás: logopédiai foglalkozás stb.,

- gyógypedagógiai, óvodapszichológiai foglalkozás,
  - mindennapos irányított mozgás,
  - szervezett körjáték, népi játékok, kötött irányított mozgásként a tánc,
  - egyéni fejlesztés pld. a délutáni pihenő időben,
- Elhatárolódnunk, az iskolásítási nyomástól – az iskolásítás nem megengedett!
  - Fontos tudatosítanunk a szülőkben is, hogy a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járó korosztállyal célzottan kell foglalkoznunk, és ezt a kitüntetett figyelmet a családban is célszerű megkapnia a gyermeknek.
  - A szabad játéknak ezt a korosztályt érintően is létjogosultsága van, melynek során az óvodapedagógus elsődleges feladata nem a fejlesztés, hanem a gyermekek megfigyelése. A tapasztalatok, a megfigyelések eredményei pedig beépíthetők a tervezőmunka során.
  - A természetes fejlődési utak támogatása nem ellentéte, mint inkább feltétele az eredményes iskolakezdésnek.
  - Bármely szervezési keretben gondolkodik is a pedagógus, mindig az adott gyermek, az egyén az első – lévén, hogy minden gyermek fejlesztési célja egyedi –, és ezt követi a csoport.

A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei

A tanulási módszerek kiválasztásában mindenkor a gyermekek életkori sajátossága, érdeklődése igazít el bennünket.

Módszertani szabadságunkat nem köti meg, de irányítja ezen a területen a gyermekek egyéni fejlettségét rögzítő feljegyzéseink. A kisebbek csoportjában az utánzásos és szociális tanulási folyamat általában a fejlesztés formája. Először az óvónő majd a társak szolgálnak mintaként. A hatást befolyásolni tudjuk elismeréssel, megerősítéssel. A játékban tanulás a spontán játék nyújtotta tapasztalatszerzés. Ebben a formában a játék *eszközei*, a játszótársak, a szituációk hordozzák a tanulás lehetőségeit. Mi óvónők, a külső szemlélő szerepét vállaljuk fel ebben a játékban, ha bekapcsolódunk azt játszótársaként, és nem tanítási célból tesszük.

A nagyobbak csoportjában is jelen van végig a modellkövető és szociális tanulás, de nem ez a fő formája a tanulásnak.

A játékos tanulásban általában nevelési, fejlesztési célzatú, tanulási tartalmakat hordozó játéktevékenységet értünk, melyeket a játékok elrakása nélkül önkéntes vagy kötelező jelleggel szervezünk. Mikrocsoporthoz, egyéni, gyermek – felnőtt, gyermek – gyermek viszonylatban. A 6-7 éves gyermekeknél kialakítjuk azokat a képességeket általa, melyek az iskolai tanulásban segítik őket. Tartalmát úgy állítjuk össze, hogy minél több érzékszervet, többféle tapasztalatot, képességet fejlesszenek, közvetítsenek egyszerre.

A játékos tanulóhoz sokféle eszközt készítünk és készítettünk, társas, érzékelő, manipulatív stb.

A fejlődés várható eredményei

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanulóhoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek.

- A részképesség- és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő célzott foglalkozások

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű gyermek (SNI)
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM)
- kiemelten tehetséges gyermek
- A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (HH, HHH)

Célunk:

A gyermek harmonikus személyiségfejlődését, eredményeit, erőit, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezetben nevelkedjen.

Beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Feladataink:

- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése
- Alkalmazkodóképességük, önállóságuk, együttműködésük fejlesztése.
- Egyénre szabott fejlesztő programok készítése.
- A gyermekek egyenletlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált tevékenykedés, esetenként felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása.
- A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.

Kiemelten tehetséges gyermek

A gyerekek adottságai a megfelelő környezeti hatások (család, óvoda, társak) által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé. A gyerekeknel tehetségre irányuló hajlamról, tehetségigéretről, tehetségcsírákról beszélhetünk, melyek korán megmutatkozhatnak (művészi és pszichomotoros képességek, zenei képességek, rajzkészség stb.).

Tehetséges gyermek jellemzői:

- érdeklődő, kritikus, gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, elmélyült, egyenlőtlen fejlődés jellemzi, energikus stb.
- átlag feletti általános képességű (pl. jó memória, fejlett anyanyelvi képesség stb.)
- átlagot meghaladó speciális képességek (nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális)
- kreatív (pl. eredetiség, rugalmasság, probléma iránti érzékenység)
- feladat iránti elkötelezettség (pl. érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás), azaz a hajtóerő, motiváció

Feladatunk:

- A tehetségterület azonosítása, felismerése, rögzítése a fejlődési naplóban
- Segíteni, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei.
- A tehetséges gyermek erős oldalának differenciált feladatokkal, játékokkal történő fejlesztése.
- Az elfogadó légkör, tág cselekvési szabadság, gazdag tapasztalások biztosítása (párhuzamos tevékenységek, rugalmas napirend, szabad játék).
- Komplexitás, az egész személyiség fejlesztése.
- Folyamatos bátorítás, ösztönzés, motiváció.
- A fejlődés folyamatos nyomon követése – a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához, fejlettségi szintjéhez igazodva történik.

Sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek:

Az alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése óvodánkban a beszédfigyatekos és figyelem vagy magatartászavaros gyermekek ellátására terjed ki.

Minden sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése szakember bevonásával történik. A fejlesztés céljait a szakértői bizottság diagnózisára, javaslataira kell építeni.

Célunk

- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül.
- Hátrányok csökkentése.

- A gyermekben rejlő tanulási potenciálok kihasználásával a problémamegoldó képességre nevelés.
- A lassabban fejlődő részképesség funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermekek életminőségének javítása.

Feladat

- Befogadó szülői környezet kialakítása.
- A napi életritmusba a segítő, speciális tevékenységek beépítése, melyek a gyermek felzárkóztatását segítik elő.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek képességeket és készségeket befolyásoló pszichikus funkcióinak fejlesztése, szakemberek segítségével.
- Speciális módszerek, terápiás eljárások, technikák szakszerű megválasztása és azok alkalmazásával a kognitív képességek fejlesztése.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés, a hiányosan működő képességek kialakítása, fejlesztése, esetleg korrekciója valamennyi területen.
- Egyénre szabott fejlesztőprogramok készítése a sérült gyermekek részére, a szakvélemény alapján.
- A gyermek fejlesztéséhez egyéni fejlesztési terv, fejlesztőprogram készítése, a szakvélemény alapján.
- A fejlesztésben közreműködő pedagógusnak évente legalább egy alkalommal rögzíteni kell a fejlesztés eredményét.
- Interperszonális kapcsolatok alakítása.
- Olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a gyermekek fejlődését.
- Mindezekkel a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.

A feladatok teljesítését a következő személyi feltételek megléte biztosítja:

- Gyógypedagógus
- Logopédus
- Fejlesztőpedagógus

8. Gyermek és ifjúságvédelemmel védelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Gyermekvédelmi tevékenységünket a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, valamint a köznevelésről és annak módosításairól szóló törvények és jogszabályok határozzák meg:

- Minden gyermeket érintő döntésben elsődlegesen a gyermekek érdekeit vesszük figyelembe.
- Biztosítjuk a gyermekek jogait fajra, nemre, vallásra, származásra stb. való tekintet nélkül.

- A gyermeknek joga van a testi-, értelmi-, érzelmi-, és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.
  - Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez, fogyatékos, tartósan beteg gyermeknek a különleges ellátáshoz.
  - A gyermek emberi méltóságát tiszteletben kell tartani.
  - Személyes adatokat meghatározott célból és kötelezettség teljesítése érdekében a törvényi elvárások és előírások szerint kezelünk, ezt megelőzően erről a szülőket tájékoztatjuk. A gyermek, valamint a gyermek személyes adatai, – jelzések esetén – csak a törvényben meghatározott célból és személynek (szervezetnek) továbbítható.
  - A gyerekeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti.
  - A gyerekeknek joga, hogy biztonságban és egészséges környezetben nevelődjenek.
  - A gyerekeket védeni kell a fizikai, lelki erőszakkal szemben.
-
- A sajátos nevelést igénylő gyerekekkel való kiemelt foglalkozás minden óvodapedagógus kötelessége.

A gyermekvédelmi munka első és legfontosabb feladata a megelőzés megszervezése és a speciális segítséget igénylő gyermek és családok tájékoztatása, segítése.

A gyermekekre való fokozott odafigyelés lehetővé teszi, hogy a személyiségfejlődési problémákat időben felfedezzük. Ilyenek: testi, szellemi fejlődésben való elmaradás, nehezen nevelhetőség, higiénés gondozatlanság, családi konfliktusok.

Mivel a családnak a nevelésben elsődleges szerepe van, ezért az óvodapedagógus és a gyermekvédelmi felelős együttes feladata a szülők segítése, olykor az egész család „nevelése”, gondozása, védelme. Mindez csak megfelelő bizalom alapján, és nagy tapintattal történhet. Bizonyos esetekben a gyermekvédelmi rendszer szociális szakembereit, valamint a családorvos, védőnő segítségét is igénybe kell vennünk: Ha a gyermek fejlődése, egészsége a családban veszélyeztetve van, kötelességünk segítséget kérni a további intézkedéshez. Más esetekben a szülő tudtával és beleegyezésével megfelelő szakember segítségét kérjük (pl. logopédus, gyógypedagógus, gyógytornász).

Gyermekvédelmi munkánk célja:

- A gyermeki jogok maradéktalan érvényesülése a jogszabályok naprakész ismeretében.
- A gyermek testi-lelki egészségének megóvása felvilágosítással, balesetvédelmi előírások betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.

- Prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, hátrányosan befolyásolják, veszélyeztethetik.

Feladat:

- Intézményi gyermekvédelmi felelős biztosítása.
- Megadni minden segítséget a hátrányok kompenzálásához, egyéni bánásmóddal, a családgondozás keretei között.
- Gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában
- Családot, gyermeket megillető kedvezmények ismerete, a hozzájutás segítése.
- Az óvoda pszichológusával való együttműködés.
- Magatartási függőség és a gyermeket veszélyeztető bántalmazás megelőzése.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Koordinálja a szociális és pedagógiai tevékenységeket, partneri kapcsolatot alakít ki más szakemberekkel (védőnő, családsegítő, óvodapszichológus stb.).
- Közös esetmegbeszéléseken vesz részt.
- Szociális eredetű, testi, lelki, mentális egészséget érintő pedagógiai problémákkal foglalkozik.
- Az ismeretek birtokában megteszi a szükséges lépéseket.
- Gondoskodik a balesetvédelem biztosításáról.
- Segíti az óvodapedagógusok munkáját.
- Munkáját megbízás alapján végzi.
- Évente elkészíti a gyermekvédelmi programot, gyermekvédelmi ismereteit karbantartja, bővíti. Az óvoda gyermek családi helyzetének felmérését az óvodapedagógusok bevonásával évenként elvégzi (a nyilvántartás szempontjait az aktuális jogszabályok szerint állítja össze).
- Rendszeres kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, óvodavezetővel, esetmegbeszéléseket tart.
- Szükség esetén családlátogatásokat szervez.
- Megszervezi, lebonyolítja a szükséges támogatásokat.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- családi környezet,
- rossz lakásviszonyok,
- egészségügyi okok,
- anyagi okok,
- nevelési hiányosságok,
- megromlott családi kapcsolat,
- a gyermeki személyiségben rejlő okok,
- családon kívüli környezet,
- munkanélküliség,

- váltakozó párkapcsolatok,
- hajléktalanok, önkényes lakásfoglalók,
- életvitel az utcán történik,
- kéregetésre kényszerítés,
- életvitel az italboltban történik,
- pszichiátriai kezelés.

9. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő feladatok, tevékenységek

A társadalmi tendenciák azt mutatják, hogy a gyermekek egyre több negatív hatásnak, veszélynek vannak kitéve. Ezért óvodánkban a szociálisan hátrányos körülmények között élő gyermekek problémáit igyekszünk kezelni, törekszünk a veszélyeztetettségük megelőzésére, illetve megszüntetésére.

Cél:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.
- Gyermekközpontú, családtámogató szemlélet kialakítása.
- Csökkenjen a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében az SNI minősítés, az igazolatlan hiányzások száma.
- Megfelelő időben kezdhessék meg iskolai tanulmányukat.

Feladatok:

- A rossz anyagi helyzetben lévő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek segítése, helyzetük figyelemmel kísérése. (integrációt elősegítő csoportalakítás, igazolatlan hiányzások csökkentése stb.)
- Óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés az anamnézis elkészítésével.
- Családlátogatások szervezése az óvodába lépést megelőzően.
- Kedvezményes étkezés biztosítása.
- Javaslat tétele rendszeres gyermekvédelmi támogatás folyósítására.
- Beilleszkedési nehézséggel, magatartási problémával küzdő gyermekeknél pszichológus bevonása.
- A gyermekek jogainak fokozott védelme.
- Rendszeres teammunka az óvodapedagógusok részvételével (esetmegbeszélések)
- Rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel.

A fenti feladatok összefogását az intézményvezető által megbízott gyermek- és ifjúságvédelmi felelős végzi, aki folyamatosan kapcsolatot tart a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

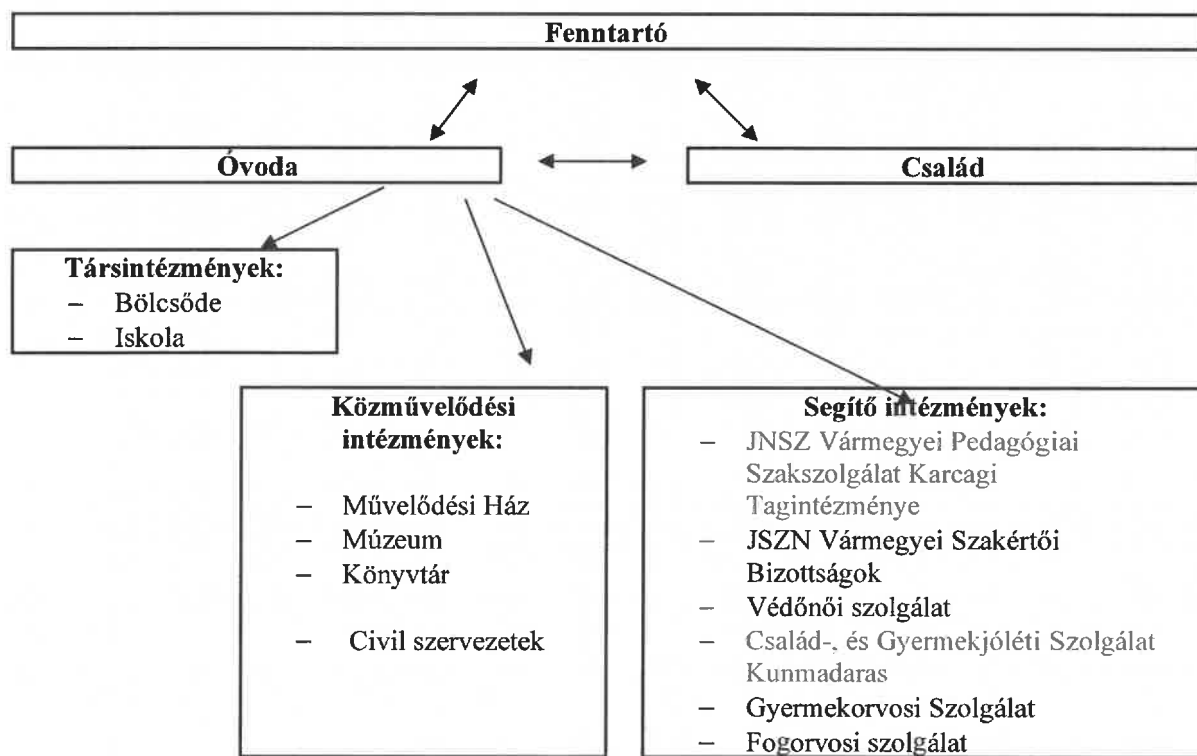
Az Óvoda kapcsolatrendszere

Intézményünk kezdeményező és nyitott a kapcsolattartásban elsősorban azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, valamint az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei során alkalmazkodunk a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez.

A család- óvoda kapcsolata – Az óvoda családsegítő és családokat támogató tevékenysége

A kapcsolattartás szinterei:

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái – az óvoda kapcsolatai

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A gyermekek életvitelét a családok szokásrendszere határozza meg, ezért fontosnak tartjuk, hogy megismerjük azt, illetve törekszünk az óvodai szokásrendszer megismertetésére, hogy a kettőt összehangolva, közösen együttműködve fejlesszük a gyermekeket.

Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Nyitottak vagyunk a családok problémái iránt, lehetőségeinkhez mérten mindenben partnerként segítünk, a jó kapcsolat kialakításában kezdeményezők vagyunk, de mi is elvárjuk az őszinte, segítőkész együttműködést.

Ebben a munkában csak akkor lehetünk eredményesek, ha megismerjük partnereink igényeit, elégedettségét és elégedetlenségét.

Az együttműködés egy folyamat, amelyet nem csak időszakos cselekvések sorozatának tekintünk. Pontosán kell tudnunk, hogy mit várunk el egymástól, amelynek alapja a rendszeres véleményfeltárás, ami a minőségbiztosítás megvalósításának is egyik fontos alappillére.

Célok:

- A szülő, gyermek, pedagógus, segítő szakemberek hatékony együttműködése, kommunikációja.
- Az óvoda és a családok egymás iránti tiszteletének, bizalmának erősítése.
- Kölcsönös segítségnyújtás, a pedagógiai együttműködési formák, lehetőségek feltárása.
- A gyermekeken keresztül pozitív hatás gyakorlása a szülőkre.

Feladatok:

- Az együttműködés érdekében az óvoda alapelveinek, céljainak, feladatainak összehangolása
- A családok életében azon pontok megkeresése, amelyen keresztül a gyermekek mélyebb megismeréséhez, megértéséhez vezet az út.

- A hagyományos együttműködési formák felülvizsgálata, a jól működők továbbfejlesztése, a kevésbé jól működő formák elhagyása
- „A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a küllhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.”
- Konkrét feladatok meghatározása az eredményes együttműködés érdekében.
- Az együttműködés koordinátorainak (felelőseinek) megválasztása, rögzítése.
- Együttműködési tartalmak meghatározása.
- A partneri igények, elégedettség és elégedetlenség mérési módjának meghatározása.
- A családokkal közösen szervezett események, ünnepek során törekvés a családias hangulat kialakítására: örömteli érzelmi állapot biztosítása a felnőttekkel és a gyermekek szervezett közös tevékenységek révén.

A szülőkkel történő együttműködés már az óvodába lépés előtt megkezdődik.

- nyitogató nap szervezése a leendő óvodásoknak
- szülő fogadása, az óvoda bemutatása
- szülői fórumszervezés a leendő óvodások szülei számára
- útmutatók, kiadványok, küldetésnyilatkozatok eljuttatása a leendő szülőknek, melyből megismerhetik a helyi nevelési program fő vonalait (honlap igénybe vételével)

Az óvodapedagógusok, szülők, gyermekek együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei:

- kiemelt fontosságú a szülőkkel való szoros kapcsolattartás
- családlátogatás, a gyermek otthoni környezetének megismerése
- fogadóóra (a megbeszélések a gyermek fejlődésének a szülővel való együttes nyomon követését szolgálják)
- internetes kapcsolattartás, elektronikus levelezés
- honlap, faliújság
- szülői értekezletek szervezése
- szülői közösség működésének segítése
- játsszónapok, foglalkoztatótevékenységek, nyílt napok lehetőségének megteremtése
- közös kulturális programok szervezése
- ünnepeinken való részvétel
- az óvodát népszerűsítő egyedi programok megvalósítása

Kapcsolat az óvodába lépés előtti intézményekkel:

- a bölcsődével,
- a szociális intézményekkel.

Kapcsolat az óvodai élet során:

- az intézmény fenntartójával, a polgármesteri hivatallal
- a székhely intézménnyel (iskola)
- az intézmény vezetőjével
- a pedagógiai szakszolgálat intézményeivel
- a gyermekjóléti szolgálattal
- a családsegítő központtal
- a gyermekvédelmi kapcsolattartóval
- a szakértői és rehabilitációs bizottsággal
- a kormányhivatalokkal
- az egészségügyi szervezetekkel
- a gyermekorvosi rendelővel
- a közművelődési intézményekkel

Az óvoda - írásban történő – éves beszámolójának szempontjai az intézménnyel szembeni általános és fenntartói elvárások tükrében

Évente értékelendő területek és elvárások

1. Pedagógiai folyamatok – Tervezés – Megvalósítás – Ellenőrzés – Értékelés – Korrekció

- 1.1. Az éves munkaterv cél- és feladatrendszere összhangban van a stratégiai dokumentumokkal
- 1.2. A nevelési év végi Beszámoló megállapításai alapján történik a következő nevelési év tervezése.
- 1.3. A teljes pedagógiai folyamat követhető a tevékenységi tervekben, a csoportnaplókban, valamint a gyermeki produktumokban, az esetleges eltérések indokoltak.
A gyermekek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszacsatolnak szüleinek/gondviselőjének és az életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő formában gyermeknek.
- 1.4. A teljesítményértékelés tények és adatok alapján, tervezetten és objektíven, dokumentáltan, határidőre történik.
- 1.5. Az óvodapedagógusok a gyermekek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszajeleznek a szülőnek/gondviselőnek és az életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő formában a gyermeknek.
- 1.6. A megfigyelési eredmények éves elemzése alapján levonják a tanulságokat, szükség esetén korrekciókat hajtanak végre és meghatározzák a szükséges fejlesztéseket, figyelembe véve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztési igényeit is.

2. Személyiség- és közösségfejlesztés

- 2.1. Az intézmény vezetése és érintett pedagógusa információkkal rendelkezik minden gyermek szociális helyzetéről különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylőkre.
- 2.2. A nevelhetőségi, tanulási nehézségekkel küzdő és sajátos nevelési igényű gyermekek megkülönböztetett figyelmet kapnak.
- 2.3. A szülők a megfelelő kereteken belül részt vesznek a közösségfejlesztésben.

3. Eredmények

- 3.1. Nyilvántartják és elemzik az intézményi eredményeket:

- helyben szokásos megfigyelésen, vagy más alapon megszervezett mérések eredményei
- esetleges sport, más versenyeredmények: országos szint, megyei szint, települési szint;
- elismerések
- 6 éves kor után óvodában maradó mutatók, elégedettségmérés eredményei (szülő, óvodapedagógus, pedagógiai munkát segítők)
- neveltségi mutatók
- stb.

4. Belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció

4.1. A pedagógusok szakmai csoportjai maguk alakítják ki működési körüket, önálló munkaterv szerint dolgoznak. A munkatervüket az intézményi célok, hatás- és jogkörök figyelembe vételével határozzák meg.

4.2. Az intézmény él az információátadás szóbeli, digitális és papíralapú eszközeivel, biztosítja munkatársainak a szükséges információkhoz és ismeretekhez való hozzáférést.

5. Az intézmény külső kapcsolatai

5.1. Az intézmény vezetése a jogszabályban előírt módon eleget tesz tájékoztatási kötelezettségeinek, a helyben szokásos módon tájékoztatja.

6.2. Az intézmény rendszeresen felméri nevelő-oktató munka humán erőforrás szükségleteit reális képpel rendelkezik róla.

6.3. A humán erőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a fenntartó számára.

6.4. A feladatmegosztás a szakértelem és az egyenletes terhelés alapján történik.

7. Az Óvodai nevelés országos alapprogramban megfogalmazott elvárásoknak és a Pedagógiai Programban megfogalmazott intézményi céloknak való megfelelés

7.1. A tervekben (Éves Munkaterv, Továbbképzési terv, ötéves Intézkedési terv) jól követhetők a Pedagógiai Program kiemelt céljaira vonatkozó részcélok, feladatok, felelősök, a megvalósulást jelző eredménymutatók.

A Fenntartóval való kapcsolattartás felelőse az intézmény igazgatója, felhatalmazása alapján az óvoda más dolgozója.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában az óvoda a kezdeményező. Kapcsolatainkban a nyitottságra, partneri kapcsolat megtartására törekszünk.

A kapcsolattartás formális és informális útjai.

Beiratkozás „Óvoda-nyitogató”	- személyes kapcsolatfelvétel - személyi adatok rögzítése - az óvoda bemutatása - betekintés a kiscsoportosak szervezett tevékenységeibe	- óvodavezető - szülő - gyermek

Családlátogatás Megelőző családlátogatás Visszatérő családlátogatás	- anamnézis felvétele - a gyermekek életkörülményeinek megismerése, - felmerülő problémák megbeszélése	- óvodapedagógus - család
Óvodakezdés	- anyás beszoktatás - a bizalom kiépítése - motiváció kialakítása a tevékenységek iránt	- óvodapedagógus - gyermek - szülő
Szülői értekezlet Ismerkedő szülői értekezlet Ismétlődő szülői értekezlet	az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése - ismerkedés a helyi programmal - a csoport életének ismertetése /	- óvodapedagógus - szülő
Szülők fóruma	- nevelési nehézségek megoldására szakember bevonásával - aktuális a szülőket érintő témák kötetlen jellegű megvitatása nevelési évenként egy-két alkalommal	- óvodapedagógus - szülő - előadó
Nyílt nap,	- betekintés az óvoda mindennapjaiba	- óvodapedagógus - gyermek - szülő
Fogadóóra	- szülő–óvónő egyéni problémák személyes hangvételű megbeszélése	- óvodapedagógus - szülő
Környezetvédő Projektnapok	- környezetvédelmi tevékenységek - kísérletek, megfigyelések	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Egészségvédő projekthét	- zenés torna, gyógyteakészítés - gyümölcssaláta,	- gyermek - óvodapedagógus

	- Közös torna a szülőkkel	- szülő
Karácsonyi Projekthét	- közös készülődések, vendégvárás, ünnepvárás - érzelmi kapcsolat mélyítése, - gyertyagyújtás, hagyományápolás - sütemények készítése (mézeskalács készítés) - közös ünnepelés	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Farsang	- vidám hangulatú együttlét, közösség formálás, hagyományápolás	- gyermek - óvodapedagógus
Anyák napja	Meghitt, közös együttlét, műsor, ajándékkészítés	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Gyermeknap, Faluszinten	Közös család-óvoda program	-gyermek - óvodapedagógus - szülő
Szabadidős programok	Kirándulás, könyvterjesztés, színházlátogatás, kiállítás, közös játékelmény, környezetvédelmi napok	- óvodapedagógus - szülő - gyermek
Kérdőívek Véleményláda	- elégedettségvizsgálat (szülői értekezlet, fórum, rendezvény)	- óvodapedagógus ,szülő
Hirdetőtábla	napi szinten kiírva a tevékenységek tartalma	óvodapedagógus szülő

11. Pedagógiai munka dokumentációi- A gyermekek fejlettségállapotának mérése

A jogszabályi változások és elvárások okán – 2024. szeptember 1-től intézményünk oviKRÉTA tanulmányi rendszert alkalmazza. A pedagógusok – szükséges jogosultság birtokában – a „Gyermek” és „Csoport” menüpontok alatt érhetik el az intézmény által is alkalmazott tanügyigazgatási dokumentumokat.

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a helyi Pedagógiai Program elv-, cél-, és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában. Az óvodapedagógus feladata, hogy a különböző tevékenységeket, kötetlen és kötött foglalkozásokat a Pedagógiai Program cél-, és feladatrendszere mentén logikusan építi fel.

Elvárás, hogy a pedagógiai munka napi gyakorlata összhangban legyen az éves, valamint a kapcsolódó tematikus tervezésben foglaltakkal. Eltérések csak indokolt esetben fordulhatnak elő.

A pedagógiai dokumentumok elkészítése (tervezés, értékelés) és a tartalmak megvalósítása során – szükség szerint – elengedhetetlen a pedagógusok egymással, és a pedagógiai munkát segítő kollégákkal (pedagógiai asszisztensekkel, dajkákkal, fejlesztőkkel) történő együttműködése.

A tervezési folyamatot érintő legfontosabb meghatározások és érvényesítendő tartalmi elvárások: *(Kiemelés az Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez c. dokumentum fogalomtárából.)*

- **Éves terv:** A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára és az intézmény Pedagógiai Programjára épül. Célja áttekintést adni a pedagógusnak egy-egy tevékenységhez kapcsolódva az adott csoportban zajló egész éves nevelési-oktatási folyamatáról. Az éves terv tartalmazza a csoport megnevezését, a foglalkozások számát és felosztását témakörönként. A foglalkozásokhoz kapcsolódva megadja a főbb didaktikai feladatokat, a fejlesztendő készségeket és képességeket, valamint a kapcsolódó ismereteket is. Az éves tervet a pedagógus év közben a tapasztalataival, megjegyzéseivel egészítheti ki.
- **Tanulási-tanítási egység:**
A tanulási-tanítási folyamatnak egy olyan egysége, amelynek keretében a gyermek valamely nevelési-oktatási célt egy adott műveltségterület, tanítási téma feldolgozása révén ér el. A tanulási-tanítási egységhez meghatározott időkeret kapcsolódik. Egyik fajtája a tematikus terv.
- **Tematikus terv:** A tanulási-tanítási egység egyik fajtája. A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, az adott műveltségi területhez és tevékenységhez kapcsolódva, az intézmény Pedagógiai

Programjára és a pedagógus által készített éves tervre épül. Célja, hogy áttekintést adjon egy adott csoportban egy konkrét témakörnek a tanulási-tanítási folyamatáról. A tematikus terv részletesebb, mint az éves terv, mely intézményünkben a nevelőközösség által elfogadott Óvodai csoportnaplóban a csoport megnevezésén, a foglalkozások számán és felosztásán, a foglalkozásokhoz rendelt didaktikai feladatokon, a fejlesztendő készségeken és képességeken, valamint a kapcsolódó ismereteken túl az alkalmazott főbb módszerek, szervezési módok és tanítási eszközök megnevezését is tartalmazza.

- **Foglalkozásterv** A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely rögzíti a foglalkozás céljait, nevelési-oktatási stratégiáját, a foglalkozás felépítését, menetét, az alkalmazott módszereket és szervezési módokat, valamint az eszközöket. A foglalkozásterv tartalmazhatja a gyermeki és a pedagógusi tevékenységek tömör leírását, valamint a pedagógus instrukcióit is, továbbá a lehetséges gyermeki válaszokat és választevékenységeket. A foglalkozástervhez – önértékelés, szakmai ellenőrzés, minősítés, portfólióba történő feltöltés során – a mellékletben célszerű csatolni a gyermekek részére szóló feladatlapokat, a feldolgozott szövegeket, az egyéb segédeszközöket, és érdemes mellékelni az IKT- műveltségtartalmakat is.

A foglalkozásterv készítésének intézményi gyakorlata

- Gyakornok minden napra írásban készít foglalkozástervet/terveket.
- Amennyiben külső vagy belső ellenőrzés, látogatás (teljesítményértékelés, tanfelügyeleti ellenőrzés, hospitálás, belső továbbképzés) várható, az érintett pedagógus köteles foglalkozástervet készíteni, amelyet átad a látogatóknak, vezetőnek.
- A foglalkozás tervek formai kivitelezése megkötéseket nem tartalmaz.

Intézményi szintű pedagógiai dokumentumok

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja 2025
- A Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde Pedagógiai Programja, - nevelőtestületi határozattal elfogadott - és a program mellékletében elhelyezett kiegészítő szakmai anyagai.
- ABerekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde Óvoda Értékelési (teljesítményértékelési) Programja
- A Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde mindenkor Éves Munkaterve, mely komplex módon a teljes szakmai szervezetre, azon belül pedig nyomon követhetően az egyes személyekre vonatkozó – a Pedagógiai Program adott évben megvalósítandó – céljait és feladatait tartalmazza

Csoportszintű pedagógiai dokumentumok

2. **Felvételi és mulasztási napló** egységes vezetésére az oviKRÉTA tanulmányi rendszer felületén; időkerete: naponta

3. A gyermekek fejlettségállapotának mérése – Egyéni fejlődés nyomon követésének dokumentuma – Fejlődési napló egységes vezetésére az oviKRÉTA tanulmányi rendszer felületén kerül sor.

Valamennyi mérés célja a gyermekek – elsősorban saját magukhoz mért – képességeinek feltérképezése, fejlődésállapotuk beazonosítása, mely szükség szerint a család bevonásával a további fejlesztések kiindulópontja kell, hogy legyen.

A gyermekek fejlődésállapotának mérésére a pedagógiai szabadság számos lehetőséget kínál. Közülük az intézmény pedagógiai gyakorlatában a folyamatos megfigyelésen túl egyre inkább teret kell, hogy kapjon a DIFER, a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járók vonatkozásában a szociális kompetencia (neveltségi szint) mérés, a SINDELAR- teszt, és egyéb, a pedagógusok által választott mérési módszerek.

Ezen módszer elsajátítása a következő nevelési évek feladata.

A jogszabály előírása szerint kötelező a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét rögzíteni szükség szerint, de legalább fél évente. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció – személyiséglap – tartalmazza:

- a gyermek anamnézisé,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell. Minden óvodapedagógus tudja, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon-követése, megfigyelése, elemzése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése. Az óvodapedagógusi munka hatékonyságát a csoport egészének neveltségi szintje mutatja, amelyhez csoportonként tényfeltáró elemzés is társul.

A gyermek és körülményeinek megismerése már a beiratkozást követő családlátogatással elkezdődik, majd folytatódik az óvodába kerülés előtti időszak feltárásával, anamnézis

felvételével. A gyermek fejlődését az OviKrétában rögzítjük, és követjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig (általános nevelési területek). Minden gyermek rendelkezik egy személyiség dossziéval, melyben rajzfejlődésének főbb állomásait mutató produktumait egybegyűjtjük (pl. emberábrázolás). Amennyiben a gyermek valamely szakszolgálat által készített szakvéleménnyel is rendelkezik, úgy ez a dokumentum is bekerül a dossziéba.

A gyermek fejlődéséről, az OviKrétán keresztül, illetve – egyéni fogadóóra keretében – a szülőket tájékoztatjuk, akik aláírásukkal igazolják, hogy részt vettek a tájékoztatáson, illetve nyilatkoznak egyetértésükről a rögzítettekkel kapcsolatosan.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, a végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas iskolakezdéshez figyelembe kell venni az életkoron túl az egyéni fejlettségi szintet. Az iskolakezdésnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai tanulás megkezdéséhez.

- A testi fejlettség szintje (alakváltozás, teherbírás, összerendezett, harmonikus mozgás, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képesség).
- A lelki képességek szintje (lelkileg kiegyensúlyozott, ismeri a viselkedés általános szabályait, a tanuláshoz szükséges képességek megfelelő fejlettsége – szándékos bevetés és figyelem –, megfelelő kommunikáció, elemi ismeretek önmagáról, a környezetéről).
- A szociális képességek szintje (szociális érettség – elfogadás, együttműködés, kapcsolatteremtés –, alkalmazkodóképesség, feladattudat kialakulóban, az ismeretszerzési tevékenységhez szükséges tulajdonságok megléte).

Szükség esetén speciális szakemberek segítségét vesszük igénybe.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek a fejlettségüknek megfelelő intézményben kezdik meg iskolai életüket.

12.Boldogságóra Program:

Óvodánk 2018 tavaszán, döntött úgy, hogy részt vesz a „Boldogságóra”elnevezésű innovációban. Egy új színfoltnak a megjelenéseként éltük meg ezt a lehetőséget, ami összecsengett eddigi gondolkodásmódunkkal. A boldogság a pozitív érzelmek királynője, a lelki egészségünk aranyalapja, a boldogság pumpálja az energiát a mentális egészségünk csúcállapotának fenntartásához. A boldogság a minőségben élhető élettartam meghosszabbítója. A boldogságórakon az egyik alapvető cél szisztematikus gyakorlatok

alkalmazásával készségszintűvé tenni a pozitív orientációt. A pozitív irányultság lényege a figyelem tudatos irányítása és koncentrálása a szervezetünkben pozitív folyamatokat elindító és pozitív érzelmeket aktiváló ingerekre, körülményekre. Elsődlegesen az iránt lesz fogékony az elménk, és az alakítja agyi folyamatainkat is, amire a figyelmünket irányítjuk. A pozitív orientáció az önmagunkhoz, másokhoz, a jelenünkhöz, a múltunkhoz és a jövőnkhez való pozitív viszonyulás az elménk megnyitása a jóllétünk erősítéséhez hozzájáruló hatások befogadására. Szándékoltan irányított figyelem olyan tartalmaknak a tudatba emelésére, amelyek pozitív érzelmeket aktiválnak. Minél korábbi életszakaszban kezdődik el a pozitív orientáció kialakítása, annál szilárdabb és a negatív élettapasztalatoknak jobban ellenálló pozitív életszemlélet alakul ki, amely kikezdehetlenné teszi pozitivitásunkat, és észlelési rendszerünk egyre fogékonyabbá válik a való világ nyújtotta pozitív hatások percipiálására és asszimilálására. Önmagunkban, másokban, a jelenben, a múltban és a jövőben is a jót kereső attitűd kövezi ki az utat a boldogsághoz és a globális jólléthez. Ahogy, hogy ezen az úton magabiztosan haladjunk, a pozitív orientáció készségszintű elsajátítása szükséges, amelyhez a boldogságórák a saját élményt nyújtó gyakorlatok révén járulnak hozzá. A boldogságórákon tanultak hatására fejlődik a pozitív érzelmek előállításának, fenntartásának és fokozatának képessége. A fejlettebb képességekkel tartósabb pozitivitásállapot keletkeztethető, ami a pozitív érzelmek megélésének gyakoriságát eredményezi. Az érzelmi háztartásban dominánsabb jelenlévő pozitív érzelmek intenzívebben motiválják mind az intellektuális működést, mind a szociális világ iránti kitárulkozást és érdeklődést. A Boldogságóra program többek között azt „tanítja meg”, hogy hogyan tölthetjük fel magunkat a fejlődésünket tápláló energiával.

Vállaltuk, hogy legalább az egyik csoportban bevezetjük a boldogságórát. Szándéknyilatkozatot írtunk alá arról, hogy a 2018/2019-es tanévtől minden hónapban legalább egy csoportnak tartunk boldogságórát, és hogy az intézmény pedagógiai programjában és munkatervében is szerepelni fog a Boldogságóra program. Óvodánk jelentkezését elfogadták, gyermekeink fejlődésének „boldogságának” érdekében vállaltuk ezen innovációban való részvételt.

13. A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

A Pedagógiai Program megvalósításához szükséges alapvető eszközök és felszerelések rendelkezésre állnak.

A lehetőségek függvényében költségvetési, pályázati forrásból, valamint a szülők egyéb támogatásával tervezzük folyamatosan beszerezni fejlesztő eszközöket, felszereléseket:

Melléklet

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde nevelőtestülete: 100 %-os arányban, a **2025.08.29. napján** kelt nevelőtestületi határozata alapján, a Bereki Csalogató elnevezésű Pedagógiai Programját elfogadta.

Kelt: Berekfürdő, **2025.09.01**

PH

A Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde Pedagógiai Programját az intézmény vezetője jóváhagyta.

Kelt: Berekfürdő, **2025.09.01**

.....
intézményvezető aláírása

PH

A Berekfürdői Csicsergő Óvoda és Mini Bölcsőde pedagógiai programjával a fenntartó, egyetért.

Kelt: Berekfürdő, **2025.09.01**

.....
fenntartó aláírása

PH

A pedagógiai programot jóváhagyom.

Kelt: Berekfürdő, 2019.év 11. hónap 18. nap

.....
óvodavezető

P. H.

Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

Jelen pedagógiai programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében az alábbi, a fenntartóra **többször kötelezettséget** telepítő rendelkezések:

1. 4.7 Mozgás /vízhez szoktatás/

2. 7.Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődésüket segítő feladatok

(fejezet és címmegjelölések)

vonatkozásában a(z) **Berekfürdő Községi Önkormányzat/ 5309 Berekfürdő Berek tér 15/** (fenntartó hivatalos megnevezése) mint az intézmény fenntartója egyetértési jogkört gyakorolt. Aláírással tanúsítom, hogy a fenntartó döntésre jogosult szerve/vezetője az pedagógiai program fenti rendelkezéseivel egyetért, azokat jóváhagyja.

Kelt: ....., ... év ..... hónap ..... nap

.....
fenntartó képviselője

FÜGGELÉK

Jogszabályi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény
- A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
- A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 31.) Korm. rendelet
- A pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet
- Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26) EMMI rendelet
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet
- A katasztrófák elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól szóló 44/2007. (XII. 29.) OKM rendelet